



Räddningsappar – Vad påverkar vårt användande av dem?

Beställningsarbete av International Rescue Organization

Linnea Mattsson

Räddningsappar – Vad påverkar vårt användande av dem?

Förstavård

2020

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	FV16
Identifikationsnummer:	7087
Författare:	Linnea Mattsson
Arbetets namn:	Räddningsappar – Vad påverkar vårt användande av dem?
Handledare (Arcada):	Christoffer Ericsson och Maria Forss
Uppdragsgivare:	International Rescue Organization - IRO
<p>Sammandrag:</p> <p>Detta examensarbete är ett beställningsuppdrag från International Rescue Organization (IRO). Arbetets syfte är att ta reda på vilka faktorer som inverkar på allmänhetens användande- och ibruktagande av räddningsapplikationer. De frågeställningar som presenteras för att ringa in syftet är följande: ”Vilka faktorer hos allmänheten attraherar ibruktagande av räddningsapplikationer?”, ”Vilka faktorer hos allmänheten motverkar ibruktagande av räddningsapplikationer?” och ”Hur kan kunskapen om dessa faktorer påverka IROs framtida strategi?”. Studien har en kvantitativ ansats med webbenkät som metod. Enkäten består av såväl öppna som slutna frågor. Respondenterna rekryterades genom att skribenten delade enkäten via sin egen Facebook. Enkätens målgrupp är allmänheten, alltså olika åldrar, kön och yrkeskategorier. Inklusionskriteriet för att besvara enkäten är att respondenterna ska vara användare av en smarttelefon och/eller läsplatta. I arbetet presenteras bakgrundslitteratur som omfattar tidigare studier om app-användning i allmänhet, men också specik app-användning i nödsituationer. Arbetets teoretiska referensram består av den psykologiska teorin om prosocialt beteende. Resultatet av studien tyder på att det finns ett stort behov av att sprida information om den här typen av appar. Majoriteten av respondenterna hade inga räddningsappar, men kunde tänka sig skaffa sådana. De flesta angav också att de önskade mer information om dessa typer av appar. I resultatet framkom också att det främst är personer som redan känner till första insats-verksamhet som är användare av räddningsappar. IRO får, baserat på resultatet, några råd om hur de kan dra nytta av studien. Dessa råd innefattar bland annat mer synlighet via sociala medier, generellt mera information om appen och att engagera användarna genom att skicka uppdateringar till dem.</p>	
Nyckelord:	IRO, första insats, app, mobilapplikation, allmänheten, smarttelefon
Sidantal:	56
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	29.4.2020

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	FV16
Identification number:	7087
Author:	Linnea Mattsson
Title:	Räddningsappar – Vad påverkar vårt användande av dem?
Supervisor (Arcada):	Christoffer Ericsson and Maria Forss
Commissioned by:	International Rescue Organization - IRO
<p>Abstract:</p> <p>This thesis is commissioned by International Rescue Organization (IRO). The purpose of this study is to identify the influencing factors of rescue application's use on handheld devices, within the general public. This study intends to answer the following questions: "Which factors attracts users of rescue-applications, within the general public?", "Which factors counteract the intention to use rescue applications, within the general public?" and "How can the knowledge of these factors help IRO in their future PR/communication strategy?". The method used in this study is quantitative research by an Internet poll. The poll consists of both open and closed questions. The respondents were recruited via a post on the writer's Facebook profile. The intended audience of this study is the general public, which includes persons of different gender, age and profession. The inclusion criteria for taking part in the study is that the respondents have to be smartphone or tablet users. A comprehensive theoretical background is presented. It consists of previous studies about the use of software and applications, both general use and emergency situations specific use. The theoretical framework is a psychological theory of prosocial behaviour. The results suggest a need for spreading information about these kinds of applications. The majority of the respondents are not users of rescue applications but are open to the idea of becoming that. The results also suggest that individuals with knowledge about first response activities are the key users and early adopters of rescue applications. IRO gets, based on the results of this study, advice on possible future PR/communication strategies. This advice consists of: more visibility on social media, more information about the mobile application itself, and encouraging users by utilizing push notifications via the application.</p>	
Keywords:	application, IRO, first response, rescue, smart phone, general public
Number of pages:	56
Language:	Swedish
Date of acceptance:	29.4.2020

INNEHÅLL

1	Inledning	7
1.1	Vad är IRO?.....	7
1.1.1	<i>Hur IRO-användandet ser ut idag.....</i>	8
1.2	Arbetets struktur	8
2	Viktiga begrepp och definitioner	9
2.1.1	<i>Applikation</i>	9
2.1.2	<i>AED</i>	9
2.1.3	<i>Första insats</i>	9
3	Bakgrund – tidigare forskning	10
3.1.1	<i>Faktorer som påverkar intentionen till att använda en app.....</i>	10
3.1.2	<i>Faktorer som påverkar kontinuerligt användande av en hjälpande app.....</i>	11
3.1.3	<i>Vikten av tidigt inledd HLR och defibrillering vid hjärtstopp.....</i>	11
4	Syfte och frågeställningar	14
5	Teoretisk referensram.....	14
5.1	Definition.....	14
5.2	Faktorer som påverkar prosocialt arbete.....	15
5.3	Prosocialt beteende i akuta situationer.....	16
6	Metod och arbetsprocess	18
6.1	Studiedesign.....	18
6.2	Enkät som metod.....	18
6.3	Utformningen av enkäten	19
6.4	Urval, avgränsningar och bortfall.....	21
6.5	Analysmetod.....	21
7	Resultat	22
7.1	Bakgrundsinformation.....	22
7.1.1	<i>Ålder och kön.....</i>	22
7.1.2	<i>Sjukvårdskunskaper och medlemmar av frivilligorganisationer.....</i>	23
7.1.3	<i>Användning av appar i allmänhet</i>	24
7.1.4	<i>Användning av- och attityder kring räddningsappar</i>	25
7.2	Orsaker till att inte ha någon räddningsapp.....	26
7.3	Bakgrund till varför man har laddat ner någon räddningsapp.....	28
7.3.1	<i>"Hur fick du reda på att räddningsappen fanns?"</i>	28
7.3.2	<i>De främsta orsakerna till varför man laddat ner någon räddningsapp.....</i>	28

7.4	Upplevelser av att ha en räddningsapp	29
7.4.1	<i>Samhörighet och känsla av att vara en del av en grupp</i>	29
7.4.2	<i>Åsikter om praktisk användning av räddningsappar</i>	31
7.5	Uppfattningar om hjälpsamhet och nytta med räddningsappar	31
7.5.1	<i>Hjälpsamhet</i>	31
7.5.2	<i>Uppfattningar om potentiell nytta med räddningsappar</i>	32
7.6	Larmsträcka	32
7.7	Sambandet mellan olika faktorer som påverkar användandet av räddningsappar.....	33
7.7.1	<i>Kön och ålder</i>	34
7.7.2	<i>Första insats- och sjukvårdsyrken samt frivilligverksamhet</i>	34
7.7.3	<i>Identifierade faktorer hos icke-användare</i>	35
8	Diskussion och slutsatser	36
8.1	Resultatet i förhållande till arbetets syfte	36
8.1.1	<i>Faktorer som attraherar ibruktagande av räddningsappar</i>	36
8.1.2	<i>Faktorer som motverkar ibruktagande av en räddningsapp</i>	37
8.1.3	<i>Hur dessa faktorer kan påverka IROs strategi</i>	37
8.2	Resultatet i förhållande till bakgrundslitteraturen.....	38
8.3	Resultatet i förhållande till den teoretiska referensramen	39
8.4	Reliabilitet och validitet	40
8.5	Forskningsetiska aspekter	40
8.6	Arbetets styrkor och svagheter.....	41
8.6.1	<i>Styrkor</i>	41
8.6.2	<i>Svagheter</i>	42
8.7	Kliniska implikationer och framtida fortsättning	43
	Källor	44
	Bilagor	46

Figurer

Figur 1: Fotografi från boken ”Social Psychology” (Kenrick et al. 2014). Bilden illustrerar ovan nämnda punkter i Latané och Darleys (1970) slutsats gällande vilka steg som måste uppfyllas för att allmänheten ska hjälpa till vid en nödsituation.	17
Figur 2: Figur över enkätens logiska uppbyggnad. Beroende på om respondenterna var användare av räddningsappar eller inte, öppnades specifika frågor som riktade sig till användare respektive icke-användare.	20
Figur 3: Diagram över antal respondenter i varje åldersgrupp.	23
Figur 4: Respondenternas sjukvårdskunskaper	24
Figur 5: Respondenternas användning av räddningsappar.	25
Figur 6: Diagram över orsakerna bakom att inte ha någon räddningsapp nedladdad.	27
Figur 7: Figur över respondenternas angivna motiv till varför de laddat ner en eller flera räddningsappar.	29
Figur 8: Svaren i fråga 3.4 var jämnt fördelade över hela skalan.	30
Figur 9: Statistik över respondenternas önskade larmradier i stadsmiljö/tätort.	32
Figur 10: Statistik över respondenternas önskade larmradier på landsbygden och i skärgården.	33

1 INLEDNING

Smarttelefoner erbjuder en enorm bredd av möjligheter att, genom applikationer, underlätta, underhålla och hjälpa användarna i vardagen. Många, tidigare analoga och manuella, funktioner har genom digitalisering flyttat in i allmänhetens mobiltelefoner. Så är även fallet med applikationer som innefattar första hjälp, första insatser och räddning. Flera olika räddningsapplikationer finns på marknaden, och har potential att göra stor nytta i allmänheten. En av dessa applikationer är International Rescue Organization (IRO). Jag skriver det här arbetet i samarbete med IRO, och tanken är att applikationens utvecklare i framtiden kan dra nytta av de slutsatser min studie leder till. Fokuset i det här arbetet riktas i huvudsak mot två av de funktioner som finns i IRO-appen: användning av allmänna defibrillatorer samt allmänhetens möjligheter att larma och göra en första insats på en olycksplats.

Jag är själv väldigt fascinerad och intresserad av vilka möjligheter dessa typer av appar erbjuder. Jag känner också att jag gärna vill vara med och sprida kunskapen om appar som IRO, eftersom jag själv tror på deras potential. Eftersom fenomenet med appar för räddning- sjukvård och första insats är ganska nytt, känns det också spännande att få skriva om ett ämne som inte så många har skrivit om ännu.

1.1 Vad är IRO?

IRO, International Rescue Organization, är en åländsk räddningapp som blev tillgänglig för allmänheten sommaren 2018. Grundtanken med appen är att alla med någon form av sjukvårdskunskaper kan ladda upp ett certifikat som styrker de egna kunskaperna. Alla, från hjärt- och lungräddningsutbildade till läkare, kan bli certifierade. Certifikatet kontrolleras och godkänns av applikationens administratörer, som själva är sjukvårdsutbildade. Sedan kan den certifierade medlemmen ta emot larm i det egna närområdet. Larmen kommer från en person, som inte behöver vara certifierad, som bevittnat en olycka eller ett sjukdomsfall. Tanken är att man först ringer det allmänna nödnumret och sedan tillkallar första insats-hjälp via applikationen. Appens utvecklare lägger särskild tyngdpunkt på appens nyttomöjligheter på geografiskt svårbelägna

områden dit det tar länge innan ambulansen kommer fram. I ett sådant läge kan en första insats vara skillnaden mellan liv och död. Appen har även en kartfunktion där användarna kan kontrollera var närmsta hjärtstartare finns. Defibrillatorerna finns utmärkta på kartan med precisa beskrivningar.

Sedan starten 2018 har IRO utvecklats genom att bland annat samarbeta med den svenska frivilligorganisationen FIKK, som bidrar med stödinsatser vid större händelser, eftersökningar och krissituationer. FIKK använder bland annat IRO-appen för att samla sina frivilliga, samt ta reda på vilka resurser organisationens medlemmar kan bidra med. För att lättare hålla koll på vilka resurser som finns, kan alla medlemmar registrera så kallade egenskaper. Dessa kan till exempel vara olika fordon man har tillgång till, vilken blodgrupp man är, vilka körkort man har och så vidare. (IRO 2020).

1.1.1 Hur IRO-användandet ser ut idag

I skrivande stund, februari 2020, har IRO mottagit 35 skarpa larm, alltså larm om sjukdomsfall och olyckor. Man har, bland annat i samband med FIKK, utfärdat 96 händelser (efterlysningar och kallelser) och fått 5231 aktiva svar från medlemmar på dessa kallelser (Mansnerus 2020).

1.2 Arbetets struktur

Inledningsvis presenteras begreppsförklaringar samt bakgrunden, som baseras på tidigare forskning och relevant litteratur. Efter det följer en presentation av arbetets syfte och frågeställningar. Därefter redogörs för arbetets teoretiska referensram och efter det kommer metodavsnittet. Arbetet avslutas med resultatredovisning och dess tillhörande diskussion och slutsatser.

2 VIKTIGA BEGREPP OCH DEFINITIONER

Nedan presenteras några av de begrepp som ofta används i detta arbete. Vissa av dem kan redan tyckas vara tydliga, men jag ringar här in mer precist vad jag syftar på i denna kontext.

2.1.1 Applikation

Enligt företaget IDGs lista över it-termer (IDG 2018) kan en applikation definieras enligt följande:

Datorprogram för arbete, informationsinhämtning, underhållning eller spel. Alltså sådana program som motiverar att man använder dator. I stället för applikation kan man oftast skriva program.

Applikation kallas i vardagligt tal för app, vilken oftast är termen som används i detta arbete.

2.1.2 AED

Den apparat som används vid ett hjärtstopp och som ger en elektrisk stöt kallas på svenska för defibrillator eller hjärtstartare. Den internationella termen för denna är ”Automated External Defibrillator”, som förkortas AED. Översätter man det till svenska betyder det automatiserad extern defibrillator, och det är denna typ av defibrillator som oftast finns tillgängliga på allmänna platser (Svenska rådet för hjärt- och lungräddning 2018).

2.1.3 Första insats

Första insatsen innebär i detta sammanhang att en person med någon form av sjukvårdskunskaper, har möjlighet att göra en första bedömning och hjälpinsats på en olycksplats eller vid ett sjukdomsfall innan ambulanspersonal kommer till platsen.

3 BAKGRUND – TIDIGARE FORSKNING

Här sammanställs resultaten från tidigare forskning gällande generellt app-användande samt resultaten av hur liknande första insatslösningar har fungerat.

3.1.1 Faktorer som påverkar intentionen till att använda en app

Utbudet av appar är enormt, och syftet bakom de olika apparna varierar. Detta betyder att motiven bakom användares attraktion och intresse av en app varierar beroende på vilken typ av app det är frågan om. Lee et al. (2012 s. 32) har identifierat några generella drag som påverkar intentionen till att ladda ner och använda appar. De konstaterar att ”performance expectancy”- hur mycket hjälp med att lösa uppgifter användaren förväntar sig av appen, signifikant påverkar intentionen till att börja använda appen. Detsamma gäller ”effort expectancy”- hur mycket nytta en användare förväntar sig få ut av en app. Intentionen att använda en app, påverkade i sin tur signifikant det reella användandet av appen. Forskarna presenterar även en hypotes om att social effekt, alltså i hur hög grad användarna laddar ner en app på grund av att närstående personer har appen, skulle påverka intentionen till att ta i bruk en app. Denna hypotes motbevisas i studien. Forskarna ger en möjlig förklaring till detta: Eftersom användandet av appar är väldigt personligt, är det sannolikt att användarna i högre grad väljer appar av personliga motiv och intressen, än enbart på grund av påverkan från andra. Forskarna konstaterar också en ökad app-användning via faktorer såsom tillförlitlighet gällande säkerhet och funktionsförmåga, samt möjlighet att göra användandet personligt.

Författarna bakom en annan studie presenterar ytterligare några faktorer som påverkar nedladdandet av appar. Smarttelefon-användare som är unga, innovativa och är bra på att ta till vara på innehållet i appar, tenderar att ladda ner fler applikationer. Då användaren har laddat ned appen finns det några faktorer som i sin tur påverkar användandet av den. De faktorer som identifieras är ålder, kön, personlig innovativitet och kunskap om app-användning (Jung, et al. 2013 s.728).

3.1.2 Faktorer som påverkar kontinuerligt användande av en hjälpan app

Motiven och begränsningarna till frivilligt deltagande i samhällsbaserad problemlösning (eng. crowdsourcing) online, utreds i en studie som baserar sig på volontär-plattformen Tomnods användare (Baruch, et al. 2016 s. 929-930). Trots att det i artikeln är en specifik plattform som studeras, är slutsatserna delvis applicerbara på IRO-appen. Detta eftersom studien tar avstamp i en liknande frågeställning som det här arbetet. Frågeställningen i studien är ”Vilka mänskliga faktorer inverkar på frivilligt deltagande i hjälpinsatser via appar och hemsidor?”, vilken är väldigt lik syftet i detta arbete.

De slutsatser från studien som jag anser vara applicerbara även på IRO-appen är följande:

- Ömsesidigt engagemang är nyckeln till kontinuerligt volontärdeltagande. Återkoppling, uppdateringar och kommunikation mellan volontärer och de som grundat plattformen är viktigt för att upprätthålla deltagandet.
- Volontärer är dras i hög grad till denna typ av plattform av altruistiska motiv, men deras fortsatta deltagande är också relaterat till egoism och kollektivism.
- Att plattformen lyckas skapa en känsla av kollektivism mellan deltagarna är viktigt för att hålla igång aktiviteten och engagemanget.

3.1.3 Vikten av tidigt inledd HLR och defibrillering vid hjärtstopp

Att kunna göra en första insats vid olyckor och sjukdomsfall är en av grundtankarna bakom IRO-appen. Ett tillfälle då en tidig första insats kan var livsavgörande är vid hjärtstopp. Tidigt påbörjad hjärt-lungräddning (HLR) samt tidig defibrillering ger patienten bästa möjliga överlevnadschans. En av funktionerna i IRO-appen är en karta med data över AEDs. På kartan anges var defibrillatorn finns, samt en specificerad beskrivning av dess placering i t.ex. en byggnad. Vikten av lättillgängliga AEDs och allmänhetens insatser styrks i flera vetenskapliga artiklar.

Författarna bakom både en svensk studie (Ringh et al. 2015) och en nederländsk studie (Pijls et al. 2016) visar tydlig evidens gällande nyttan med att låta allmänheten göra en första insats vid hjärtstopp. Bägge studier bygger på sms-system som aktiveras då

nödcentralen tar emot ett larm om pågående hjärtstopp. Alarmoperatören aktiverar sms som sänds ut till HLR-tränade volontärer som befinner sig i närheten av platsen där patienten finns. Då de mottagit meddelandet kan de sedan ta sig till den angivna adressen och påbörja HLR före ambulansens ankomst. Resultatet från den svenska studien (Ringh et al. 2015 s.2323-2324) är att SMS-systemet signifikant ökade utförandet av HLR före ambulansens ankomst. I de fall där SMS-volontärerna utalarmerades, utfördes HLR före ambulansens ankomst i 62 % av fallen. Motsvarande siffra är 48 % för de hjärtstopp där inga SMS skickades ut. Den nederländska studien (Pijls et al. 2016) är fokuserad på överlevnadsstatistiken i fråga om SMS-systemet. Även i den studien visar resultatet att SMS-systemet gör skillnad och nytta för patienten. I de fall där SMS skickades ut, men ingen volontär tog sig till platsen, kunde 16% av patienterna skrivas ut levande från sjukhuset. I de fall där SMS skickades ut och någon volontär tog sig till platsen och inledde HLR, kunde 27,1 % av patienterna skrivas ut levande från sjukhuset. Sammanfattningsvis konstaterar jag att SMS-system, likt IROs utalarmeringssystem, är effektivt för att öka HLR före ambulansens ankomst, samt ger bättre överlevnadsstatistik.

Enligt en studie från Schweiz (Caputo et al. 2017), är det dock mindre effektivt att använda SMS än appar för att tillkalla volontärer till en första insats. I den schweiziska studien jämförs ett SMS-system med ett app-system, och resultatet är tydligt: Appen är effektivare. För de volontärer som tillkallades via appen var medeltiden för ankomst till platsen 3,5 minuter, medan motsvarande tid för de som tillkallades via SMS var 5,6 minuter. Som artikelförfattarna själva nämner, kan dock en viktig orsak till den stora skillnaden vara att Schweiz har en komplicerad lagstiftning gällande vad som får sändas ut via SMS. Eftersom de inte kan skicka ut all info på en gång via SMS, är det därför logiskt att det systemet tar längre tid. I andra länder, med mindre komplicerad lagstiftning kring detta, kanske tidsskillnaden hade blivit mindre mellan app och SMS.

Resultaten från en dansk studie (Agerskov et al. 2015) visar att AEDs på allmänna platser signifikant ökar överlevnadschansen, men att dessa defibrillatorer används i liten skala. Forskarna kom fram till att en defibrillator användes i 3,8 % av de studerade hjärtstoppen med en defibrillerbar rytm. Detta trots att det i 15,1 % av dessa fall fanns en tillgänglig defibrillator inom 100 meter från platsen. AED användes alltså enbart i omkring en femtedel av de fall där de hade kunnat användas. 64 % av patienterna som hade en

defibrillerbar rytm och defibrillerades före ambulansens ankomst överlevde i över 30 dagar efter hjärtstoppet. Motsvarande siffra för de som hade en defibrillerbar rytm men inte defibrillerades före ambulansens ankomst var 47 %. Grundat i dessa resultat uppmanar artikelförfattarna till vidareutveckling av nätverk och system för att göra defibrillatorerna mer lättillgängliga.

Ett steg till vidareutveckling av detta har gjorts i Stockholmsområdet i Sverige. Precis som IRO, har man där testat att koppla samman AED-registret med alarmoperatören och en app för volontärer. Volontärerna kontaktades via appen och ombads då antingen söka sig direkt till det misstänkta hjärtstoppet eller till den närmsta platsen för en AED. Syftet med studien var att undersöka hur detta system fungerade rent tekniskt och vilka resultat som framkom efter ett halvårs observationer och statistik. Forskarna bakom studien kom till följande slutsatser:

- Tiden till utalarmering av volontärer bör minskas, för att därigenom minska tiden till defibrillering.
- En viss teknisk fördröjning fanns i appen.
- Det är av hög vikt att skicka ut påminnelser till användarna om att ha igång telefonens platstjänster.
- Man borde satsa på att öka antalet AEDS och tätheten på dessa. Jämfört med andra studier godkände man i denna studie att volontärer på längre avstånd (upp till 2400 meter) fick larm. Detta ledde till en relativt låg andel, 4 %, av fall där en AED hade kopplats till patienten. (Berglund et al. 2018)

Precis som författarna till flera av de redan nämnda studierna, menar man från American Heart Association (2016 s. 99 – 100) att det är av hög prioritet att satsa på utvecklingen av den här typen av appar. Man välkomnar forskning kring digitala strategier gällande första insatser, och författarna lyfter potentiellen till fina resultat av användning av räddningsapplikationer:

Therefore, a key conclusion of this statement is that there is a clear need for rigorous research on digital strategies for ECCC (emergency cardiovascular and cerebrovascular care), to build the scientific evidence base for their effectiveness and safety. (Rumsfeld et al 2016 s.100)

4 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Detta arbetes syfte är att ta reda på vilka faktorer som inverkar på allmänhetens ibruktagande och användande av räddningsapplikationer.

De frågeställningar som jag syftar till att svara på i detta arbete är följande:

- Vilka faktorer hos allmänheten attraherar ibruktagande och användning av räddningsapplikationer?
- Vilka faktorer hos allmänheten motverkar ibruktagande och användning av räddningsapplikationer?
- Hur kan kunskapen om dessa faktorer påverka IROs framtida strategi?

5 TEORETISK REFERENSRAM

Som teoretisk referensram i detta arbete använder jag prosocialt beteende.

5.1 Definition

Prosocialt beteende är ett brett begrepp inom socialpsykologin. Det innefattar olika former av beteenden som avser att hjälpa andra människor. Altruistiskt, stöttande, hjälpande och givmilt beteende är några exempel på vad prosocialt beteende innefattar. En helt entydig definition på begreppet finns inte. Definitionen av prosocialt beteende har utvecklats och omarbetats genom årtiondena. Detta eftersom forskningen på området har gått framåt med tiden. En allmän definition är att det är ett avsiktligt beteende som är avsett att vara till fördel för någon annan än en själv (Eisenberg 2006 s. 646 - 647). Prosocialt beteende är frivilligt och leder till att andra gagnas fysiskt och/eller psykiskt av det.

Altruism, alltså oegennyttigt beteende, är en gren av prosocialt beteende. Den goda gärningen är i sig en belöning, och kräver inget annat motiv än att man vill göra något gott (Nilsson 2015 s 107). Enligt Krebs och Miller (1985) stärker prosocialt beteende sociala relationer, och därmed stärks hela samhällsstrukturen. På det viset drar både kollektivet och individen nytta av att agera prosocialt.

5.2 Faktorer som påverkar prosocialt arbete

Varför väljer människor att hjälpa, eller att låta bli att hjälpa andra människor? Handlar det om ren altruism eller finns det själviska motiv också? Känner man sig tvingad att hjälpa på grund av normer? Det finns enligt Nilsson (2015 s.109) evidens för att det existerar altruism och icke-egoistiska drivkrafter bakom människors prosociala handlingar. Han nämner dock att det kan finnas cyniska eller egoistiska motiv bakom den hjälpande insatsen också. Författaren presenterar några faktorer som påverkar hjälpande beteende:

Medfödda anlag anses enligt evolutions- och sociobiologin vara en förklaring till hjälpande beteende. I djurvärlden finns flera exempel på prosocialt beteende, och att detta har stöttat artens överlevnad. Enligt detta synsätt ska artens gener alltså föras vidare, och detta gynnas genom att individerna hjälper varandra (Nilsson 2015 s. 109 - 110).

Personlighet och inläring är temat på en annan faktor som påverkar hjälpande beteende. Det är inte troligt att det finns en specifik gen som direkt inverkar på altruism och prosocialt beteende. Däremot är normer, socialt ansvar och moraluppfattning variabler som påverkar denna typ av handlingar. Det är lättare att ta steget att hjälpa en annan människa om man själv kan identifiera sig med den. Ju mer lik man är den hjälpbehövande, desto mer sannolikt är det att man hjälper. Detsamma gäller självkänsla. Om man har god självbild är det mer troligt att man hjälper. På det viset blir det till viss del personliga egenskaper som avgör om man agerar prosocialt eller inte. Chansen att man hjälper till ökar ytterligare om man anser sig ha kompetens för att hjälpa. Detsamma gäller även om man i sammanhanget innehar en ledarroll (Nilsson 2015 s. 110).

Empati och rollövertagade anses vara faktorer som också inverkar på prosocialt beteende. Att vara empatisk innebär att man, både på ett intellektuellt och emotionellt plan, klarar av att sätta sig in i en medmänniskas situation och känsloläge. Har man en empatisk förmåga, är det därför sannolikt att det väcker ett prosocialt beteende i situationer där någon behöver hjälp (Nilsson 2015 s.111).

Utbyte och normer är två starkt påverkande faktorer till prosocialt beteende. Ömsesidighet (reciprocitet) och socialt ansvar har visat sig kunna vara avgörande för om man hjälper

en medmänniska eller inte. Hjälpsamheten kan förklaras genom en utbytesteori, alltså att vi behandlar andra såsom vi tror att de skulle behandla oss. Det kan anses egoistiskt, men är troligen också rätt realistiskt. Man motiveras då av en förväntad belöning, t.ex. i form av minskad ångest genom hjälpinsatsen. Det sociala ansvaret kan innebära att man har lärt sig att det är en norm att man ska hjälpa den som är i behov av hjälp, oavsett om man känner personen eller inte. De flesta kulturer har den här typen av sociala ansvarsnormer, där man belönas för beteende som stämmer överens med normen (Nilsson 2015 s. 112).

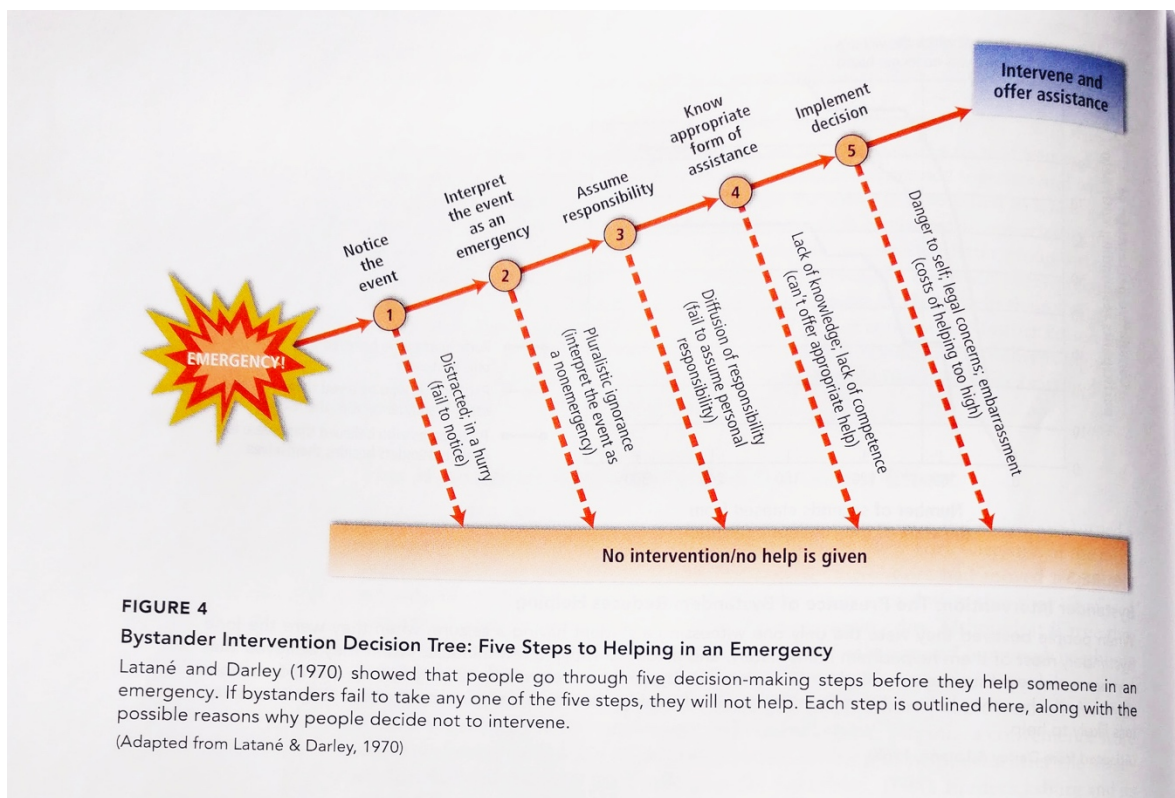
Attribution är den sista faktorn som Nilsson (2015 s. 112 - 113) menar att kan påverka prosocialt beteende. Attribution betyder att man tillskriver sig själv och andra egenskaper, och utefter dem förklarar beteenden. Om man själv anser sig vara en hjälpsam person, är det således lättare att gripa in i en hjälpkrävande situation. Situationen kan också bli den omvända om man anser att den hjälpbehövande får skylla sig själv. Om man tror att någon gjort sig förtjänt av en olycka, kanske sannolikheten att ingripa minskar. Vi agerar i enlighet med vår bild av hur vi vill att samhället ska vara.

5.3 Prosocialt beteende i akuta situationer

Hur kan man förklara varför vissa agerar i nödsituationer medan andra ignorerar händelsen? Enligt Latané och Darley (1970, refererad till i Nilsson 2015 s.113 - 116) kan fem faktorer som leder till att människor inte ingriper identifieras. Om man misslyckas med något av dessa steg, kommer inget ingripande att ske.

- Man måste uppmärksamma händelsen. Om man till exempel är stressad kan det hända att man missar den olycksdrabbade i förbifarten.
- Man måste tolka händelsen och förstå att det handlar om en nödsituation. Om ens medmänniskor inte agerar som om det vore akut, minskar chansen för ett ingripande. Det kan då hända att man tolkar situationen som icke-akut. Detta fenomen kallas pluralistisk ignorans.
- Sedan ska man besluta om man är, eller bör vara, ansvarig för att ta tag i situationen. Ju fler medmänniskor som finns runt om en, desto mindre är chansen för ett ingripande. Detta beror på att det sker en ansvarsspridning, och ingen enskild individ ”äger problemet”.

- Följande steg innehåller en bedömning av den egna kompetensen. Om man själv känner att man vet vad man kan göra, ökar chansen för att man hjälper. Det motsatta gäller om man känner sig inkompetent.
- Sista steget i modellen innefattar själva handlingen, alltså att man agerar. Om man bedömer situationen som för farlig för en själv eller att det finns en risk att man skämmer ut sig, finns risk att man misslyckas med denna punkt.



Figur 1: Fotografi från boken "Social Psychology" (Kenrick et al. 2014). Bilden illustrerar ovan nämnda punkter i Latané och Darleys (1970) slutsats gällande vilka steg som måste uppfyllas för att allmänheten ska hjälpa till vid en nödsituation.

6 METOD OCH ARBETSPROCESS

Inledningsvis redogörs för studiens uppbyggnad och utformning, samt för enkät som metod. Därefter beskrivs hur studien samt analysen har genomförts.

6.1 Studiedesign

Studien har en kvantitativ ansats med enkätundersökning som metod. Denna metod ansågs som lämpligast, eftersom syftet med detta arbete är att fånga upp svar som representerar allmänheten. Detta betyder att det är relevant med många respondenter från en så heterogen grupp som möjligt.

6.2 Enkät som metod

Detta arbete bygger på en digital enkät. Det innebär att respondenterna själva läser frågor och svar, samt anger sina svar i det webbaserade formuläret. Enkäten sändes ut tillsammans med en informationstext. Respondenterna rekryterades via delning av enkätens länk på Facebook. Tillsammans med länken till enkäten fanns en kort beskrivning av studien, samt en uppmaning om att gärna dela enkäten vidare.

Denna metod valdes eftersom den ger möjlighet att samla in ett stort antal svar på kort tid. Andra fördelar med digitala enkäter är att analysen blir lättare tack vare digitala verktyg, samt att de är kostnadseffektiva. Det är även ett mer miljövänligt alternativ än att använda sig av t.ex. ett stort antal pappersenkäter (Troost 2012 s. 135).

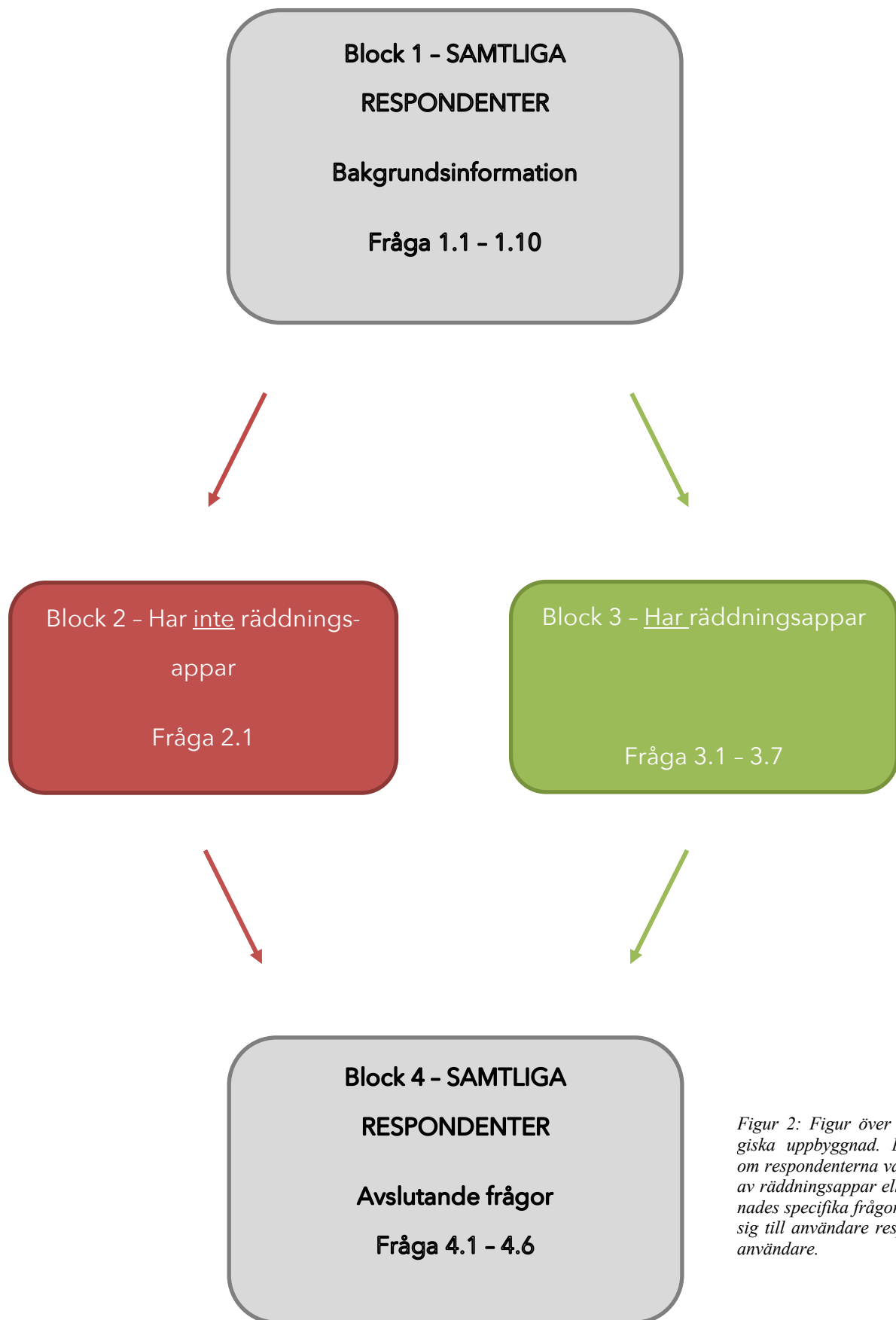
Denna metod var tidseffektiv och redan efter två dagar hade skribenten fått ihop över 200 svar. Enkäten öppnades den 26 maj 2019 och stängdes 11 juni 2019. Den hade då hållits öppen totalt 14 dagar och 255 svar insamlades på den tiden.

6.3 Utformningen av enkäten

Enkäten gjordes i form av ett elektroniskt frågeformulär via Google Forms. Innan enkäten offentliggjordes utformades ett första utkast som piloterades. Pilotenkäten skickades till en grupp på sex personer av blandade åldrar och kön. Skribenten tog emot feedback av pilotgruppen och gjorde därefter förändringar för att optimera enkätens tydlighet och uppbyggnad.

Enligt Trost (2012 s.141) är det av stor vikt att begränsa antalet frågor i en webbenkät. Detta eftersom det kan bli svårt för respondenten att skaffa sig en överblick om hur lång enkäten är. Det kan leda till att respondenten ger upp alldeles före slutet, utan att veta om att hen endast hade ett fåtal frågor kvar att besvara. Ett sätt att undvika detta är, enligt Ejlertsson (2005 s.97), att dela upp enkäten i olika delar där varje del har ett eget tema. Detta tog skribenten fasta på, och utformade enkäten enligt fyra frågegrupper. En allmän del som samtliga respondenter besvarade, samt tre andra avsnitt som öppnades eller hölls stängda beroende på hur respondenten svarat tidigare. Denna kontrollfunktion och form av interaktiv logik är ett verktyg som finns interagerat i Google Forms. Med hjälp av logikfunktionen minimeras risken för att respondenten svara motsägelsefullt eller ologiskt. Se figur 2.

Frågorna utformades med utgångspunkt i arbetets syfte och frågeställningar. Svartalternativen bygger på vad som framkommit via bakgrundslitteraturen, på den feedback som gavs från pilotstudien samt önskemål från beställaren. De flesta frågor hade enbart slutna svar. Detta var för att enklare kunna dra slutsatser samt kunna använda det automatiska sammanställningsverktyget som finns i Google Forms. Övriga frågor bestod av några färdiga alternativ plus möjlighet att skriva ett eget svar. Dessa frågor var mer öppet ställda och skribenten ville skapa en bredare svarsmöjlighet än vad enbart de färdiga alternativen erbjöd. I enkäten fanns även ett antal frågor vars avseende var att mäta attityder kring påståenden. Detta uppmättes på en femgradig Likertskala.



Figur 2: Figur över enkätens logiska uppbyggnad. Beroende på om respondenterna var användare av räddningsappar eller inte, öppnades specifika frågor som riktade sig till användare respektive icke-användare.

6.4 Urval, avgränsningar och bortfall

Studiens syfte är att fånga upp allmänhetens attityder kring räddningsapplikationer. Med begreppet ”allmänheten” syftar skribenten på en heterogen grupp av människor, av blandade åldrar, yrken och kön. Med andra ord gjordes inga avgränsningar i populationen. En avgränsning som gjordes var att respondenterna skulle vara användare av en smarttelefon eller en surfplatta. En annan avgränsning var ålder. Minimiåldern för att delta i enkäten var fem år.

Ett av svaren bedömdes vara ologiskt och orealistiskt och togs därför inte med i statistiken. Av totalt 255 inkomna svar gick således 254 vidare till slutgiltig analys.

6.5 Analysmetod

De slutna frågorna analyserades kvantitativt genom att enkätens data importerades till Excel. Med hjälp av Excels filterfunktion markerades de faktorer som var relevanta för respektive avsnitt av resultatanalysen. Via filterfunktionen markerades t.ex. ”användare av räddningsappar” + ”sjukvårdspersonal”, och på så vis fick skribenten fram hur många av dem som hade räddningsappar som också arbetade inom vården. Det finns en enorm mängd kombinationsmöjligheter via denna funktion, och skribenten valde därför ut de kombinationer som hon själv ansåg vara mest intressanta och relevanta. Via filterfunktionen gjordes sedan de statistiska beräkningar som omnämns i resultatet, bland annat procentsatser och medeltal.

De öppna frågorna analyserades kvalitativt genom tematisk analys. Tematiseringen gjordes genom att de öppna svaren antecknades individuellt. Därefter placerades de öppna svaren i kategorier/teman enligt deras innehåll. Svar med liknande innehåll sattes i samma kategori. Kategorierna placerades sedan in i statistiken tillsammans med de slutna frågornas svar.

7 RESULTAT

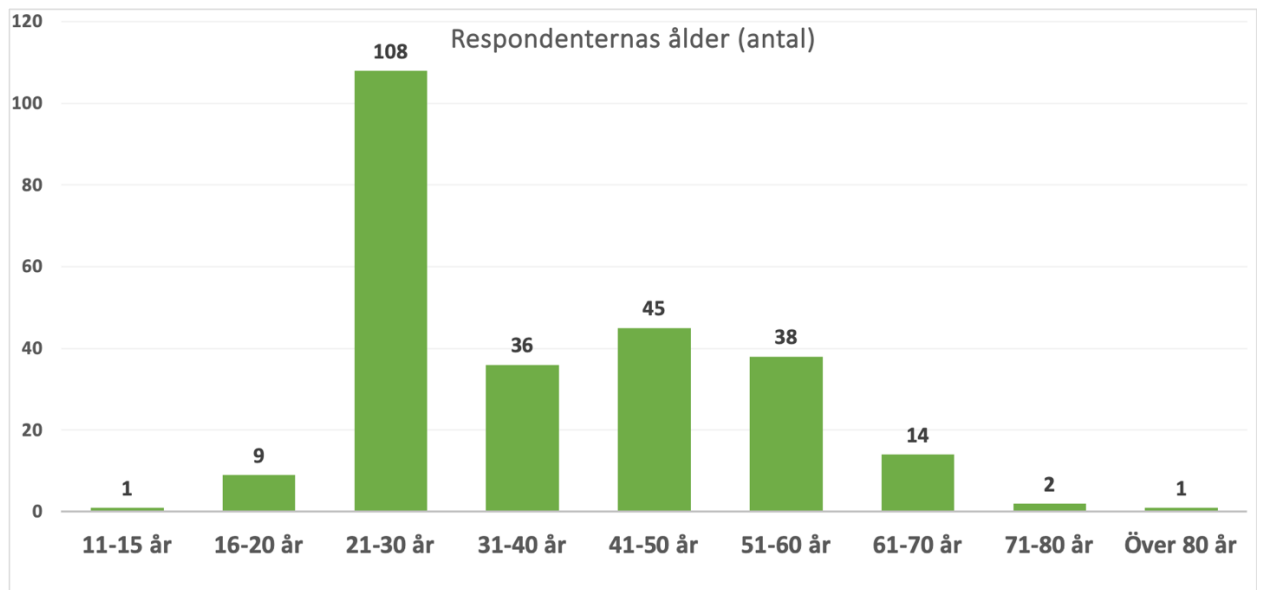
Här presenteras enkätstudiens resultat. Av enkätens totalt 24 frågor, fanns möjlighet att ange öppna svar på sex av dessa. Övriga 18 frågor hade enbart slutna svarsalternativ. Enkäten är konstruerad med Googles logikfunktion, som öppnar/utesluter frågor beroende på svar. Samtliga respondenter svarade på frågorna om bakgrundsinformation, och därefter öppnades de resterande frågorna, som baserade sig på om respondenten använde eller inte använde räddningsappar. Sammanlagt insamlades 254 svar.

7.1 Bakgrundsinformation

Enkätens tio första frågor bestod av bakgrundsinformation om respondenterna. Dessa frågor berörde faktorer såsom ålder, kön, vårdrelaterade yrken och/eller frivilligverksamhet som inom första hjälpen. Respondenterna fick också svara på frågor gällande sin användning av appar i allmänhet och användning av räddningsappar i synnerhet.

7.1.1 Ålder och kön

Av enkätens totalt 254 respondenter, var 70,9% kvinnor (n=180) och 29,1% män (n=74). Flest respondenter, 42,5% (n=108) var i åldersgruppen 21 - 30 år. 46,9% av övriga respondenter var mellan 31 och 60 år, fördelat på tre åldersgrupper (n= 36 + 45 + 38). 6,7% av svaren kom från personer över 61 år, fördelat på tre åldersgrupper (n= 14 + 2 + 1). 3,9% av respondenterna var mellan 11 och 20 år gamla, fördelat på två åldersgrupper (n=9 + 1). Ingen respondent befann sig i åldersspannet 5 - 10 år.

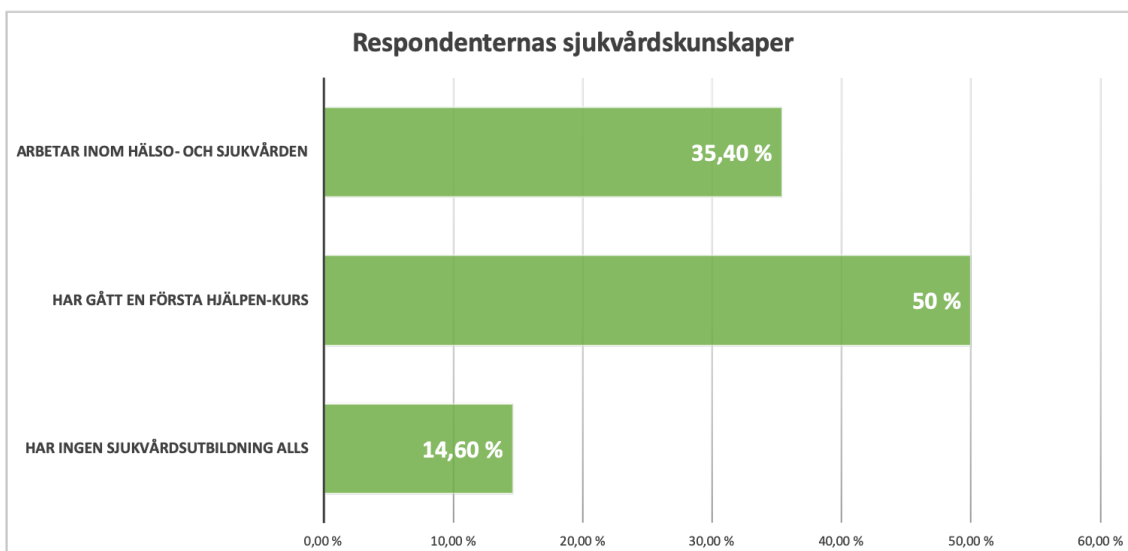


Figur 3: Diagram över antal respondenter i varje åldersgrupp.

7.1.2 Sjukvårdskunskaper och medlemmar av frivilligorganisationer

49,6% (n=126) av respondenterna angav att de arbetar, har arbetat eller studerar inom hälso- och sjukvården. 50,4% (n=128) svarade att de inte gör det.

14,6% (n=37) angav att de inte har någon sjukvårdsutbildning alls, inte ens första hjälpen-kunskaper. 50% (n=127) av respondenterna har gått en första hjälpen-kurs, och 35,4% (n=90) arbetade vid svarstillfället inom hälso- eller sjukvården.



Figur 4: Respondenternas sjukvårdskunskaper

80,3% (n=204) svarade att de inte är medlemmar i någon frivillig brandkår eller övrig hjälporganisation. Övriga respondenter, totalt 19,7% (n=50), var med i en frivilligorganisation, brandkår, studerade till/jobbade som polis eller brandman eller gjorde flera av dessa.

7.1.3 Användning av appar i allmänhet

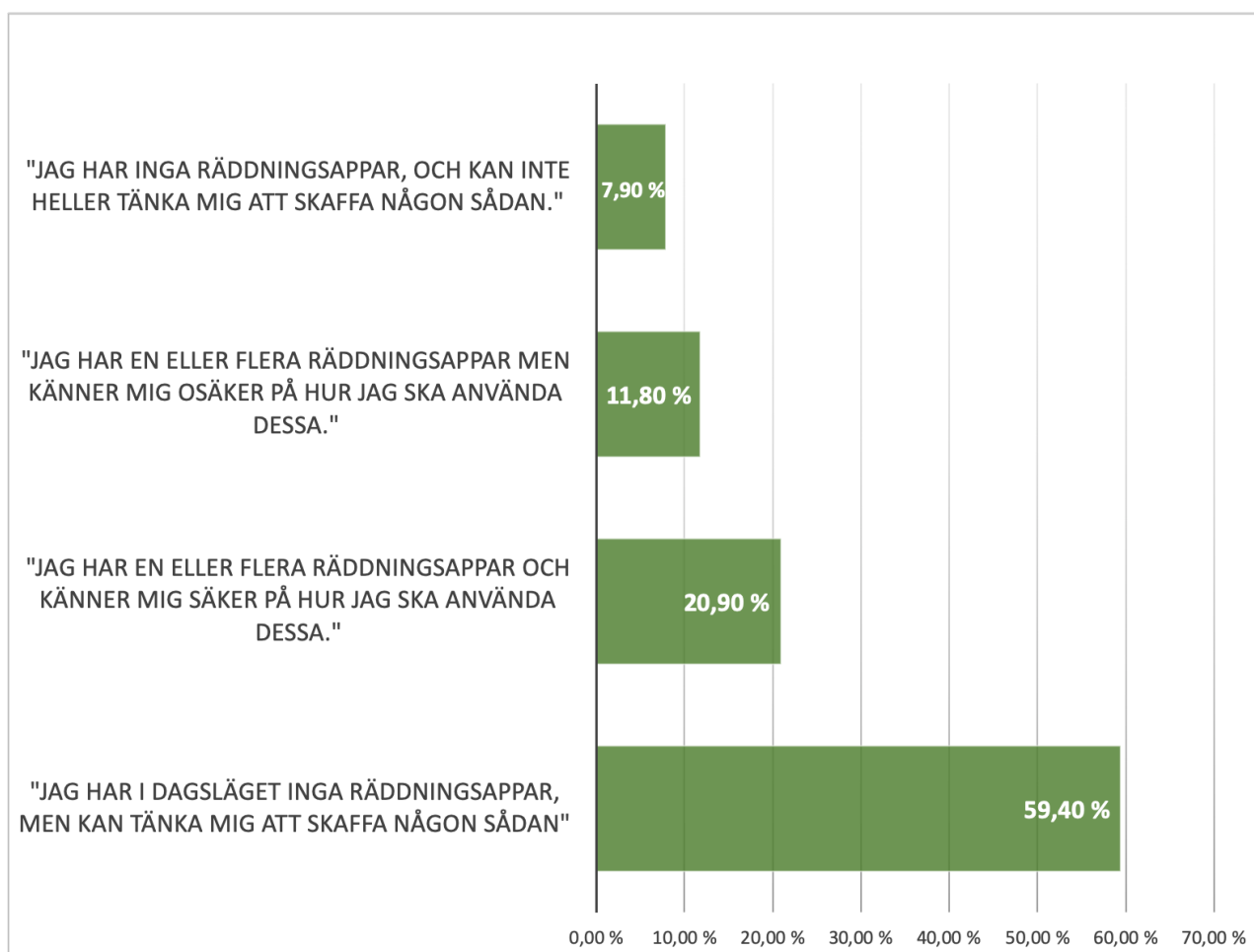
För att delta i enkäten måste respondenterna vara användare av antingen en smarttelefon (46,1% n=117), en surfplatta (1,6% n=4) eller både och (52%, n=132).

92,1% (n=234) av respondenterna kände sig säkra på hur de laddar ner appar till sina enheter (från t.ex. Appstore eller Playbutik), och 7,9% (n=20) uppgav att de var osäkra på detta.

89,8% (n=228) använde olika sorters appar, såväl nöjesappar för tidsfördriv (Instagram, Facebook osv.) som nyttoappar för att sköta olika ärenden (bank, transport, väder osv.) 4,3% (n=11) angav att de främst använder nyttoappar och 4,7% att de främst använder nöjesappar (n=12). 1,2% (n=3) svarade att de inte använder appar alls.

7.1.4 Användning av- och attityder kring räddningsappar

Majoriteten av respondenterna (59,4%, n=151) angav att de i dagsläget inte har några räddningsappar, men kan tänka sig ladda ned någon sådan. 11,8% (n=30) hade redan en eller flera räddningsappar nedladdade, men kände sig osäkra på när och hur dessa ska användas. 20,9% (n=53) hade en eller flera räddningsappar nedladdade och kände sig säkra på när och hur dessa ska användas. 7,9% (n=20) hade inte någon räddningsapp nedladdad, och kunde heller inte tänka sig att ladda ner någon sådan.



Figur 5: Respondenternas användning av räddningsappar.

Fråga 1.9 hade både slutna och öppna alternativ, och där kunde respondenterna välja att svara såväl slutet som öppet, eller kombinationer av dessa. Syftet med denna fråga var att få en uppfattning om respondenternas attityder kring räddningsappar. Frågan var

formulerad enligt följande: ”Vad stämmer bäst in på din attityd till räddningsappar? (T.ex. 112 Suomi, IRO, Heartrunner, Sms-livräddare osv.) Du kan välja flera alternativ.”

46,5% (n=118) hade enbart använt sig av det slutna svarsalternativet ”Det är ett komplement till att ringa nödcentralen. Jag är medveten om att de aldrig ersätter att ringa 112, men de har potential att göra stor nytta”.

27,1% (n=69) angav enbart det slutna alternativet ”Jag skulle önska mer och tydligare information om den här typen av appar”.

4,7% (n=12) angav enbart det slutna svarsalternativet ”Jag anser att det inte är nödvändigt att blanda in appar i nödsituationer”.

1,9% (N=5) valde enbart det slutna alternativet ”Jag är orolig att appar på sikt kommer ersätta det allmänna nödnumret 112.”

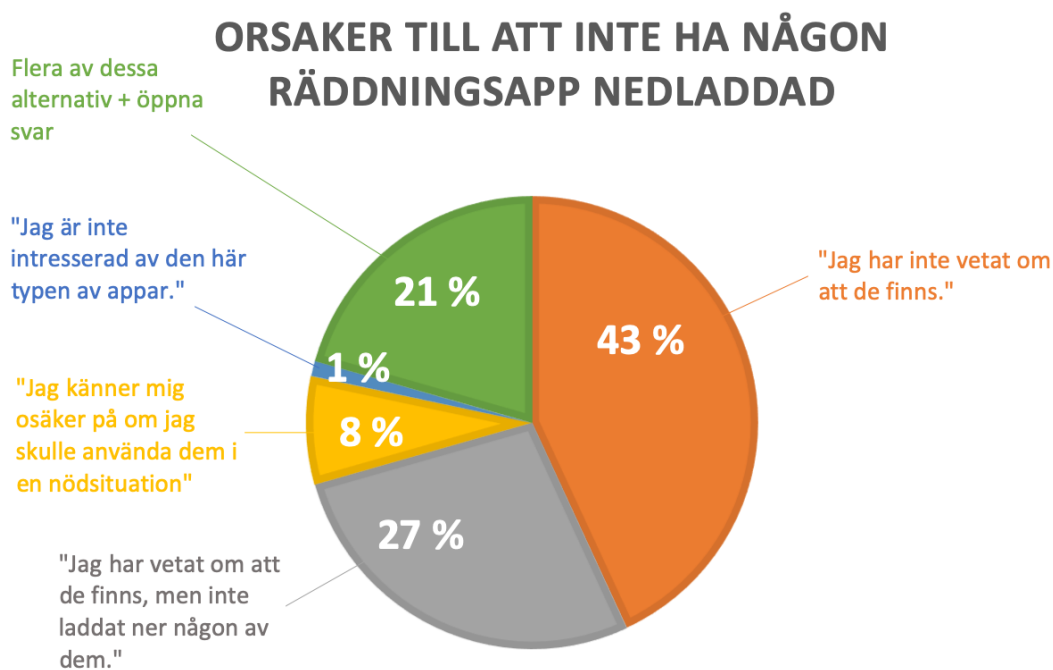
Övriga svar (19,8%, n= 50) bestod av kombinationer av ovan nämnda slutna alternativ samt egna, öppna svar. Totalt inkom 11 öppna svar. Dessa öppna svar tematiserades, och det framkom då att 7 hade samma gemensamma nämnare: ”Jag har ingen åsikt i frågan eftersom jag inte har kommit i kontakt med denna typ av appar”. Resterande fyra svar handlade om att respondenten inte hela hade förstått frågan och att man inte alls har funderat på appar eftersom 112 ”sitter så i ryggmärgen”. En respondent svarade att hen ”ser det som ett verktyg (inte komplement) för larmcentralen att nå ut allmänheten”.

7.2 Orsaker till att inte ha någon räddningsapp

De respondenter som under insamlingen av bakgrundsuppgifterna hade angett att de inte har någon räddningsapp nedladdad, kopplades vidare till fråga 2.1. Frågans syfte var att ringa in de orsaker som gjorde att respondenterna inte hade någon räddningsapp nedladdad. Denna fråga hade både öppna och slutna svarsalternativ. 65,7% (n=167) av enkätens deltagare svarade på denna fråga.

43,1% (n=72) hade enbart svarat ”Jag har inte vetat om att de finns”. 27,5% (n=46) hade enbart angivit alternativet ”Jag har vetat om att de finns, men inte laddat ner någon av dem”. 7,7% (n=13) svarade enbart ”Jag känner mig osäker på om jag skulle använda dem i en nödsituation”. 1,1% (n=2) angav enbart ”Jag är inte intresserad av dessa typer av appar”.

20,6% hade angett en blandning av dessa slutna svar och även angett egna, öppna svar. Totalt inkom fem öppna svar. Två av dessa angav att ”den här typen av appar används inte där jag bor”. En respondent svarade att hen ”inte har förstått syftet med dessa appar för icke-sjukvårdsutbildade”. En annan var osäker på om tekniken skulle funka i en verklig situation. ”Jag har bara sett appar för iPhone. Har själv en Android”, svarade en respondent.



Figur 6: Diagram över orsakerna bakom att inte ha någon räddningsapp nedladdad.

7.3 Bakgrund till varför man har laddat ner någon räddningsapp

31,8% (n=81) av enkätens respondenter hade en eller flera räddningsappar nedladdade.

7.3.1 "Hur fick du reda på att räddningsappen fanns?"

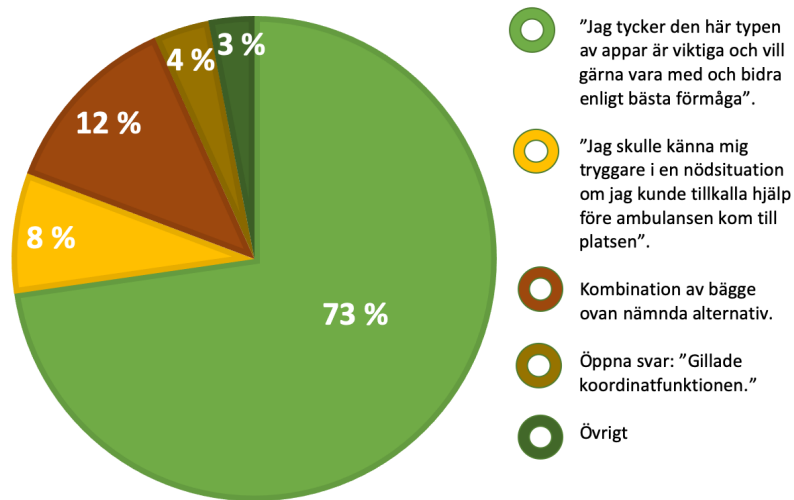
De flesta hade hört talas om räddningsapparna via antingen sociala medier (27,2% n=22) eller via sitt arbete inom hälso- och sjukvården (25,9 n=21). 16% (n=13) hade hört om apparna via nyheterna. 13,6% (n=11) hade hört talas om räddningsappar via någon frivilligorganisation eller -brandkår. Därtill inkom 14 öppna svar på frågan. Dessa tematiserades. Tolv av respondenterna (14,8%) som skrivit öppna svar hade hört om räddningsappar via kompisar och/eller en familjemedlem. Övriga två (2,4%) respondenters angav att de hört om räddningsappar via sin utbildning.

7.3.2 De främsta orsakerna till varför man laddat ner någon räddningsapp

80 personer (31,4% av enkätens deltagare) hade besvarat frågan om varför de hade laddat ner en eller flera räddningsappar. Denna fråga tillät respondenterna att välja flera slutna alternativ och/eller skriva ett eget öppet svar. Majoriteten av respondenterna, 72,5% (n=58), hade enbart angivett det slutna alternativet "Jag tycker den här typen av appar är viktiga och vill gärna vara med och bidra enligt bästa förmåga". 8% (n=7) hade enbart angivett det slutna alternativet "Jag skulle känna mig tryggare i en nödsituation om jag kunde tillkalla hjälp före ambulansen kom till platsen". Tio (12,5%) personer hade angett både dessa alternativ som motiv till varför de hade tagit i bruk någon form av räddningsapp.

Utöver detta inkom fem öppna svar. Tre av dessa (3,7%) angav att man laddat ned räddningsappen på grund av att man tyckte att dess koordinatfunktion var bra. En (1,2%) av respondenterna svarade att hen "jobbar inom 112 och därför behöver veta hur dessa appar fungerar". En (1,2%) av respondenterna hade svarat att hen inte förstod frågan.

MOTIV TILL VARFÖR MAN LADDAT NER NÅGON FORM AV RÄDDNINGSAPP



Figur 7: Figur över respondenternas angivna motiv till varför de laddat ner en eller flera räddningsappar.

7.4 Upplevelser av att ha en räddningsapp

De respondenter som hade angett att de hade en eller flera räddningsappar fick svara på fem frågor angående sina upplevelser av detta. Svaren uppmättes på en femgradig likert-skala där 1= instämmer inte alls och 5= instämmer helt och hållet.

Enligt Djurfelt, Larsson och Stjärnhagen (2010) kan det, då man gör en resultatanalys av Likertskalor, vara vettigt att minska antalet svars kategorier genom att slå ihop dem. På det sättet blir materialet enklare att tolka och mer lättläst. Med detta i åtanke har den femgradiga skalan gjorts om till tregradig. Ettor och tvåor betyder "håller inte med", treor är lika med "neutral", fyror och femmor innebär "håller med". Frågorna, somliga med tillhörande diagram direkt från Google Forms, presenteras här nedan.

7.4.1 Samhörighet och känsla av att vara en del av en grupp

Fråga 3.3, 3.4 och 3.7 hade det gemensamma temat samhörighet och gruppidentitet.

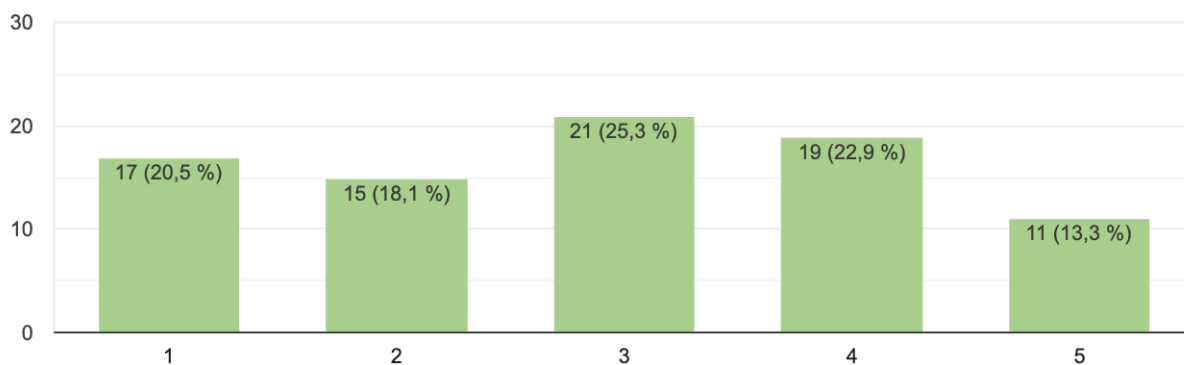
Majoriteten av respondenterna tyckte att det kändes solidariskt mot sina medmänniskor att ha en räddningsapp nedladdad. 65,1% (n=54) hade svarat fyra eller femma på

Likertskalan (medeltal: 3,95). 8,4% (n=7) höll inte med om påståendet. 26,5% (n=22) ställde sig neutrala i frågan.

Fråga 3.4 löd: ”Jag känner en form av samhörighet med andra app-användare även om de är okända människor”. Resultatet i denna fråga var jämt fördelat över hela skalan (medeltal: 2,9). Flest var det som ställde sig likgiltiga till påståendet genom att svara med en trea (25,3% n=21). Fördelningen mellan övre och nedre delen av skalan var mycket jämn. 36,2% (n=30) hade svarat att de instämmer (med en fyra eller femma), och 38,6% (n=32) hade svarat att inte höll med (med en etta eller tvåa).

3.4 ”Jag känner en form av samhörighet med övriga app-användare även om de är okända människor.”

83 svar



Figur 8: Svaren i fråga 3.4 var jämnt fördelade över hela skalan.

Fråga 3.7 ställdes enligt följande: ”Jag identifierar mig som medlem i en grupp hjälpsamma människor”. Majoriteten av respondenterna instämde med detta påstående (medeltal: 3,7). 60,2% (n=50) hade svarat antingen en fyra eller femma. 24,1% (n=20) hade angett en trea, och 15,6% (n=13) hade svarat att de inte höll med om påståendet.

7.4.2 Åsikter om praktisk användning av räddningsappar

Fråga 3.5 och 3.6 behandlade respondenternas uppfattningar om hur det känns att använda och/eller ha en räddningsapp nedladdad.

Fråga 3.5 presenterades enligt följande: ”Jag tror mitt intresse för appen hade ökat om jag skulle få kontinuerliga uppdateringar från appens grundare (t.ex. om statistik och nyheter)”. 45,8% (n=38) höll med om detta, och hade svarat med en fyra eller femma. 30,1% (n=25) var likgiltiga i frågan. 24,1% (n=20) höll inte med om påståendet. Medeltalet för denna fråga var 3,3.

”Det är svårt att veta när jag bör larma via appen” var påståendet för fråga 3.6. Majoriteten tyckte inte att det var svårt att avgöra detta, då 47% (n=39) hade svarat med en etta eller tvåa. 32,5% (n=27) var likgiltiga och 20,5% (n=17) tyckte att det var svårt att bedöma när man bör larma. Medeltalet för denna fråga var 2.5.

7.5 Uppfattningar om hjälpsamhet och nytta med räddningsappar

Frågorna 4.1 - 4.4 behandlade respondenternas egna uppfattningar om socialt ansvar och hjälpsamhet. Denna fråga besvarades av samtliga respondenter, såväl användare som icke-användare av räddningsappar.

7.5.1 Hjälpsamhet

Påståendet för fråga 4.4 var ”Jag anser mig vara en hjälpsam person.”. En absolut majoritet av respondenterna ansåg sig vara hjälpsamma, då 93% (n=236) hade svarat med en fyra eller femma. 6,3% (n=16) var neutrala och 0,8% (n=2) höll inte med om påståendet. Medeltalet för frågan var 4.5.

7.5.2 Uppfattningar om potentiell nytta med räddningsappar

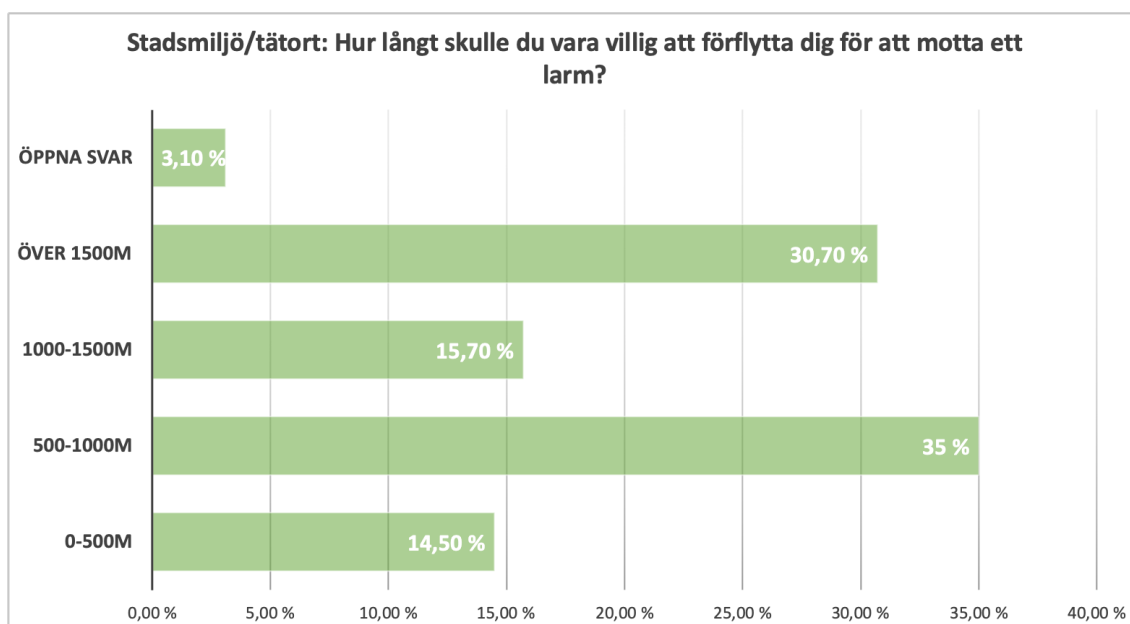
Fråga 4.1 innehöll påståendet ”Både individen och samhället drar nytta av sådana här appar”. 70,5% (n=179) instämde med påståendet, 24,4% (n=62) var neutrala och 5,1% (n=13) höll inte med. Medeltalet för frågan var 4.0.

”Det känns bra att kunna göra en insats enbart genom att trycka på en larmknapp i en räddningsapp”, var påståendet i frågan 4.3. 73,3% (n=186) instämde med påståendet. 15,7% (n=40) var neutrala och 11% (n=28) instämde inte med påståendet.

7.6 Larmsträcka

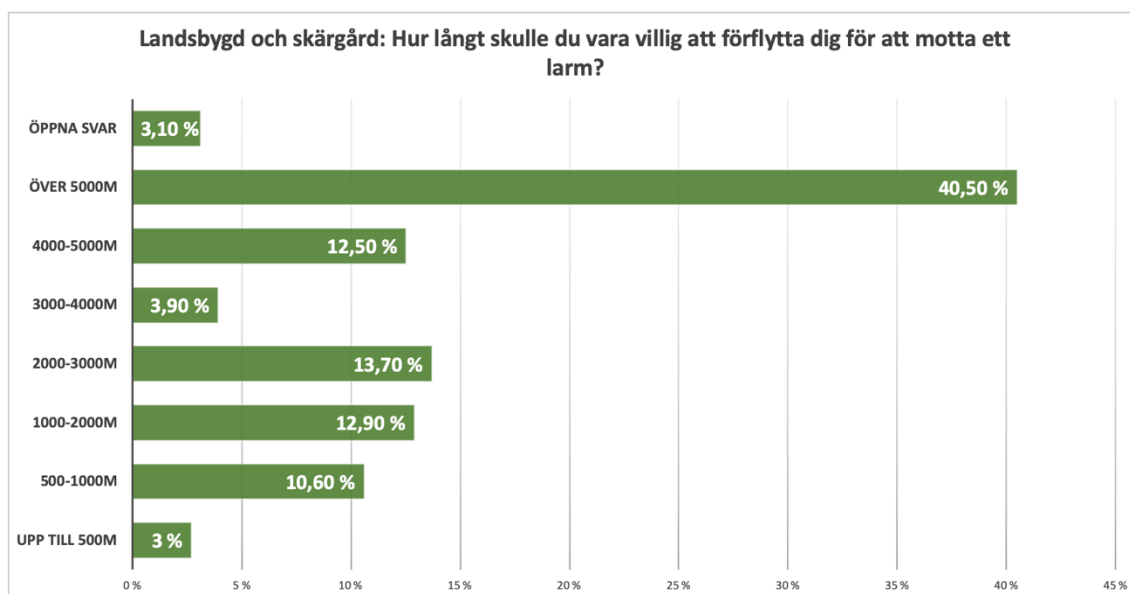
Enligt önskemål av beställaren, sattes även två frågor om larmdistans in. Beställaren önskade få reda på hur långt respondenterna var villiga att färdas för att motta ett larm via IRO-appen. Detta formulerades i en fråga som gällde stadsmiljö/tätort och en som gällde landsbygd och skärgård. Svartalternativen var både slutna och öppna.

Fråga 4.5 handlade om stadsmiljö och tätorter. Det populäraste alternativet där (35%, n=91) var mellan 500 och 1000 meter. Hela statistiken för respektive kategori presenteras i diagrammet nedan.



Figur 9: Statistik över respondenternas önskade larmradier i stadsmiljö/tätort.

Fråga 4.6 var precis samma som föregående, fast gällande landsbygd och skärgård. I denna fråga var distansförslagen dock längre, eftersom det ansågs vara mest anpassat till reella förhållanden på landsbygden och i skärgården. På denna fråga angav majoriteten (40,5%, n=103) att de skulle vara villiga att förflytta sig över 5000 meter för att svara på ett larm. Övrig statistik var tämligen jämfördelad över de olika alternativskategorierna. Se statistikfigur nedan.



Figur 10: Statistik över respondenternas önskade larmradier på landsbygden och i skärgården.

De öppna svaren i bägge frågorna handlade om att respondenterna inte hade förstått frågorna ordentligt, och dessa svar gav inga ytterliga uppgifter om önskvärd larmradie.

7.7 Sambandet mellan olika faktorer som påverkar användandet av räddningsappar

Genom att överföra datan från Google Forms till Excel, och där använda Excels filterfunktion, kunde skribenten få fram uppgifter om specifika frågors samband med varandra. Skribenten kunde till exempel välja att utesluta alla som inte var sjukvårdsutbildade, för att få reda på hur stor andel av dem med sjukvårdsutbildning som var användare av

räddningsappar. På det sättet kunde mer specifika resultat fås fram, och det stödde identifieringen av faktorer som påverkar användandet av räddningsappar. De olika enkätfrågorna/faktorerna gick sedan igenom systematiskt för att upptäcka eventuella skillnader i användningen mellan kön, åldersgrupper, utbildning, arbete osv. Kombinationsmöjligheterna via filterfunktionen är oerhört många, och därför har skribenten valt att avgränsa sig till de rubriker som presenteras nedan.

7.7.1 Kön och ålder

Användandet av räddningsappar var relativt lika fördelat mellan könen. Av de 180 kvinnor som hade svarat på enkäten, använde 55 räddningsappar (30,5%). Av totalt 74 män som hade svarat på enkäten, använde 28 räddningsappar (37,8%).

Inte heller mellan åldersgrupperna fanns någon signifikant skillnad i användandet. I åldersgruppen 11 - 30 år (sammanslagning av de tre yngsta grupperna) var användandet 33,9%. I den mellersta gruppen, 31 - 60 år, (sammanslagning av de tre mellersta åldersgrupperna) var användandet 38%. I den äldsta åldersgruppen, över 60 år, var användandet 22%.

7.7.2 Första insats- och sjukvårdsyrken samt frivilligverksamhet

Den grupp som hade högst andel användare av räddningsappar var de som hade angett att de arbetar som eller studerar till polis eller brandman, eller deltar i annan frivilligverksamhet. Av 50 respondenter var 28 användare av räddningsappar (56%).

Den näst största andelen av användare hittades i gruppen ”jag arbetar just nu inom hälso- eller sjukvården”. Av 90 respondenter var 55 användare av räddningsappar (52%).

Av dem som angett ”jag studerar, arbetar eller har arbetat inom hälso- och sjukvården” var 55 av 126 användare av räddningsappar (43%).

29 av 127 personer (22%) som svarat att de hade gått en första hjälpen-kurs var användare av räddningsappar.

7.7.3 Identifierade faktorer hos icke-användare

Av dem som hade svarat att de inte använde räddningsappar (n=171), hade 50% angett att de inte har vetat om att de finns (n=86). 7,8% (n=20) hade angett att de inte har några räddningsappar och inte heller kan tänka sig ladda ner några sådana.

Av dem (n=20) som hade angett att de kände sig osäkra på hur man laddar ner appar till sin telefon eller surfplatta, hade 16 inte heller några räddningsappar nedladdade (80%). Av dessa 80%, var det dock 65% som var villiga att skaffa en räddningsapp.

34 personer hade svarat att de inte hade någon sjukvårdsutbildning alls, och inte heller deltog i någon form av frivilligverksamhet. 29 av dessa (85%) hade inte någon räddningsapp. 79% kunde dock tänka sig att skaffa en sådan.

8 DISKUSSION OCH SLUTSATSER

I detta avsnitt diskuteras de slutsatser jag drar utgående från resultatet, arbetets koppling till bakgrundslitteraturen och referensramen, kliniska implikationer samt arbetets styrkor och svagheter. Enligt Henricson (2012 s.472) är det viktigt att ha ett ärligt och kritiskt förhållningssätt till det egna examensarbetet.

8.1 Resultatet i förhållande till arbetets syfte

Arbetets syfte är att ta reda på vilka faktorer som inverkar på allmänhetens ibruktagande av och användande räddningsapplikationer. Detta syfte ringas in med hjälp av dessa frågeställningar:

- Vilka faktorer hos allmänheten attraherar ibruktagande av räddningsapplikationer?
- Vilka faktorer hos allmänheten motverkar ibruktagande av räddningsapplikationer?
- Hur kan kunskapen om dessa faktorer påverka IROs framtida strategi?

8.1.1 Faktorer som attraherar ibruktagande av räddningsappar

Efter att ha granskat resultatet står det klart att det är vanligare att personer som har att göra med första insatser (poliser, brandmän, deltagare i frivilligverksamhet, hälso- och sjukvårdpersonal samt studerande inom dessa områden), är mer medvetna om vilka räddningsappar som finns. Dessa personer är också i högre grad benägna att vara användare av någon form av räddningsapp än människor som inte ingår i denna kategori.

En viktig faktor för att attrahera nya användare visade sig vara att öka synligheten kring dessa typer av appar. 50% av dem som inte var användare av räddningsappar inte heller hade vetat om apparnas existens. Majoriteten av alla respondenter som hade svarat på enkäten hade angett att de i dagsläget inte hade några appar, men kunde tänka sig skaffa någon sådan. Min tolkning av detta är att det vore viktigt att sprida information och kunskap om att dessa appar finns, samt vad deras syfte är. Det var vanligast att man hade hört talas om apparna via sociala medier och arbete inom hälso- och sjukvården. Dessa två

kanaler kan, enligt mig, med stor sannolikhet fortsätta användas för marknadsföring av räddningsappar.

Av dem som redan var användare, ansåg 45,8% att deras intresse för appen förmodligen skulle öka om de skulle få kontinuerliga uppdateringar av appens användare. Detta är i enlighet med vad som framkom om ömsesidigt engagemang mellan appanvändare och administratörer i detta arbetes inledning (Baruch, et al. 2016 s. 929-930).

8.1.2 Faktorer som motverkar ibruktagande av en räddningsapp

Det förefaller vara okunskap som är den klart största orsaken till varför man inte använder dessa appar. Dels handlar det, som ovan nämnt, om okunskap om att apparna finns, dels handlar det om okunskap om hur man laddar ner appar. Som nämnt i förra stycket, uppgav hälften av dem som inte hade någon räddningsapp att de inte kände till att det fanns sådana.

Avsaknad av sjukvårds- och förstahjälpkunskaper är också en faktor som, enligt min studie, inte verkar gynna nedladdandet av räddningsapplikationer. 85% av dem som inte hade några som helst sjukvårdskunskaper, hade inte heller någon räddningsapp.

En annan orsak till att man inte hade några räddningsappar, var att man generellt var osäker på hur man laddade ned appar. Trots att det var en liten andel respondenter som hade svarat detta, var det ändå 80% av just denna grupp som inte hade några räddningsappar.

8.1.3 Hur dessa faktorer kan påverka IROs strategi

Med resultatet och de två ovanstående styckena som grund, presenterar jag här några förslag till hur IRO skulle kunna använda informationen från enkäten för sin framtida strategi:

- Information om appen: Det framkom att man önskar mer och tydligare information om räddningsappar. Detta skulle kunna förmedlas före man laddar ned appen,

i form av att tydligt berätta vad syftet med appen är samt vem som kan använda den. Information skulle också kunna ges efter att man har laddat ned applikationen. Det skulle till exempel kunna göras genom en guide/video i appen.

- Synlighet via sociala medier: De flesta hade hört talas om räddningsappar via sociala medier. Därför anser jag att det är en vettig kanal att fortsätta marknadsföra sig genom.
- Synlighet genom omnämnande på första hjälp-kurser: Det var en ganska liten andel (22%) av dem som hade genomgått en första hjälp-kurs som var räddningsapp-användare. Genom att omnämna IRO i samband med de första hjälpen-kurser som ordnas tror jag att man har möjlighet att hitta många nya, potentiella hjälpare.
- Kontinuerlig kontakt med användarna: Både i bakgrundlitteraturen och via enkäten framkom det att användarnas intresse för appen skulle öka om man fick uppdateringar och nyheter från appens grundare.

8.2 Resultatet i förhållande till bakgrundslitteraturen

Resultatet stämmer delvis med bakgrundslitteraturen. På vissa punkter går de hand i hand, och på vissa skiljer de sig åt. Ömsesidigt engagemang och interaktion mellan användare och appens grundare är gynnsamt för fortsatt deltagande (Baruch, et al. 2016 s. 929-930). Detta ansåg även 45,8% av enkätens respondenter.

Baruch et al. (2016 s.929 - 930) menar också att det är viktigt att appen skapar en känsla av kollektivism mellan deltagarna. Detta är viktigt för att hålla igång aktiviteten och engagemanget mellan deltagarna. I enkäten fanns några frågor vars syfte var att ringa in användarnas känsla av kollektivism via appen. Resultaten av dessa visade att de flesta placerade sig mitt på skalan, att de med andra ord kände sig neutrala i frågorna om samhörighet via appen.

En studie menade att ålder, kön, personlig innovativitet och kunskap om app-användning påverkar användandet av de appar man laddat ner (Jung, et al. 2013 s.728).

Enkätens svar visade att om man inte har kunskap om app-användning och nedladdning, så använder man heller inte räddningsappar. Däremot kom inga betydande skillnader fram i användandet mellan könen eller de olika åldersgrupperna.

8.3 Resultatet i förhållande till den teoretiska referensramen

På det stora hela stämmer resultatet bra in på vad som framkommer i den teoretiska referensramen om prosocialt beteende. Att identifiera sig som medlem i en grupp av hjälpsamma människor kan gynna ett hjälpsamt beteende (Nilsson 2015 s.118). Detta stämmer in på användarna av räddningsappar. Majoriteten (60%) av dem som hade laddat ner en sådan app, identifierade sig också som medlemmar i en grupp av hjälpsamma människor. Om man identifierar sig som medlem i en grupp, kan man agera utifrån den definieringen. Närvaron av andra gruppmedlemmar kan med andra ord påminna en om gruppens normer och värderingar, och därigenom leda till att man betar sig i enlighet med dem. Detta kallas för social identitetsteori (Nilsson 2015 s.118). Detta skulle kunna appliceras på IRO och övriga räddningsapp-användare. Genom att ladda ner appen och skapa sig ett konto, har användarna på ett vis blivit medlemmar i en grupp. Eftersom normen i denna grupp är att hjälpa andra, kommer medlemskapet sannolikt att främja ett prosocialt beteende.

Har man god självkänsla är det mer sannolikt att man hjälper en annan människa. Att se sig själv som hjälpsam människa kan vara en faktor som bygger en god självkänsla (Nilsson 2015 s. 110). Den absoluta majoriteten (93%) av alla enkätens respondenter ansåg sig vara hjälpsamma. Hjälpsamhet hänger också ihop med attribution, som kan påverka prosocialt beteende. Det betyder att man tillskriver sig själv och andra egenskaper, och utefter dem förklarar beteenden. Om man själv anser sig vara en hjälpsam person, är det tröskeln lägre för att ingripa i en hjälpkrävande situation (Nilsson s. 112-113).

Normer och socialt ansvar är en viktig komponent i hjälpsamt beteende. Som potentiell hjälpare i en situation som kräver en hjälpinsats, kan man motiveras av en förväntad belöning. Denna belöning kan till exempel vara att ens egen ångest i situationen minskar, då man hjälper till. Det sociala ansvaret innebär att man har lärt sig att man ska hjälpa sina medmänniskor, även främlingar (Nilsson 2015 s.112). Majoriteten av enkätens alla respondenter (71,2%) ansåg att de förmodligen skulle känna en form av socialt ansvar att ingripa i en nödsituation, och att en räddningsapp kändes som ett bra verktyg till detta. Majoriteten av respondenterna (65,1%) tyckte också att det kändes solidariskt mot sina medmänniskor att ha en räddningsapp nedladdad.

8.4 Reliabilitet och validitet

Begreppet reliabilitet betyder att samma resultat uppnås om och om igen, vid varje mätning, alltså att den insamlade datan är tillförlitlig. Validitet innebär att det mätinstrument som har använts, har mätt det som ska mätas i just den studien. (Henricson 2012 s.152-153).

Det är viktigt med en så hög svarsfrekvens som möjligt för att stärka en studies reliabilitet (citerad Draper, 2004, Henricson 2012 s. 146). För den här enkäten bestämdes på förhand att 100 svar var minimiantalet. Totalt inkom 254 godkända svar. Med andra ord överstegs målet med över det dubbla.

Eftersom enkäten delades på Facebook kan dess reliabilitet inte helt och hållet säkerställas. Detta beror på att respondenterna kan ange vilka svar som helst, utan att de behöver vara sanningsenliga. Därtill beaktar jag även risken för selektionsbias, alltså att urvalet inte är representativt för det man vill undersöka. Resultatets reliabilitet kan påverkas av att respondenterna i huvudsak representeras av social media-användare.

Jag försökte minimera risken för helt orimliga svar genom att planera enkäten med Googles logikfunktion, som finns presenterad i metodavsnittet.

Det är viktigt att försäkra sig om att frågorna mäter det man vill undersöka i enkäter med fasta svarsalternativ (Jacobsen 2007 s.268). För att kontrollera detta, och därigenom stärka min studies validitet, gjorde jag en pilotundersökning före enkäten offentliggjordes. Via denna pilotering fick jag förbättringsförslag, och i enlighet med detta omformade jag enkäten så att den blev tydligare. Jag ökade också enkätens validitet genom att tillåta öppna svar som komplement på flera av frågorna. Det ger respondenterna möjlighet att svara med egna ord, ifall de slutna alternativen inte överensstämmer med deras åsikt.

8.5 Forskningsetiska aspekter

Enkäten följer yrkeshögskolan Arcadas riktlinjer för god vetenskaplig praxis (Arcada 2020). Baserat på att enkätens respondenter är anonyma och ämnet inte bedöms vara av känslig art, bestämdes efter diskussion med skribentens handledare att något forskningslov inte behövdes.

Via enkätens följebrev informerades respondenterna om studiens anonymitet och om rättigheten att när som helst avbryta undersökningen. Respondenternas svar sparades och behölls så länge detta arbete skrevs, men raderades därefter från webbenkäten och skribentens egen dator.

Ytterligare en etisk aspekt som jag vill lyfta, är den att jag i enkäten hade en väldigt låg nedre åldersgräns för möjlighet till svar. Den yngsta ålderskategorin, 5 - 10 år, fick jag förvisso inga svar från, men man kan ändå fråga sig varför den fanns med från början. Jag ifrågasätter själv om så unga respondenter kan ge pålitliga och rimliga svar. Orsaken till att jag ändå valde att ha med denna åldersgrupp är att många barn idag har en egen smarttelefon och/eller surfplatta, och på det sättet finns även möjligheten för dem att ha en räddningsapp. Med det i åtanke kändes det dumt att exkludera dessa, eftersom möjligheten för dem att vara app-användare faktiskt finns.

8.6 Arbetets styrkor och svagheter

8.6.1 Styrkor

En av arbetets styrkor är att det genomgående går mycket hand i hand med bakgrundlitteraturen och referensramen. Bakgrunden och referensramen utgör en god grund för enkätens uppbyggnad. Majoriteten av svaren stämde överens med det som framkommit i bakgrunden och referensramen.

En annan styrka är det, något överraskande, stora antalet respondenter. 254 svar ger en högre reliabilitet än det förväntade antalet på 100. Enkäten ringar även in ett relativt brett spektra av faktorer som har att göra med användandet av räddningsappar. På det sättet finns möjlighet att fånga upp såväl psykologiska som icke-psykologiska faktorer.

Att jag tog i bruk Googles logikverktyg var också en klar styrka med enkäten. Det gjorde det enklare för såväl respondenterna som för mig i efterarbetet, samt minskade risken för orimliga fel avsevärt.

En bonus med arbetet har varit det täta samarbetet mellan beställaren IRO och mig. Det har varit enkelt att hålla en effektiv och tydlig kommunikation.

8.6.2 Svagheter

En av arbetets svagheter upptäckte jag vid resultatanalysen. Det skiljer några svar mellan enkätens olika delar. Alltså, de frågor som enligt logiken borde ha samma antal respondenter, har på vissa ställen några enstaka mer eller mindre. T.ex. hade 83 stycken angett att de har räddningsappar i fråga 1.10, medan samma siffra (som borde vara exakt samma) i fråga 3.1 är 81. Detta kan inte hänga ihop med att någon skulle ha lämnat in enkäten ofärdig, eftersom jag endast tillät att respondenterna att skicka in fullbordade enkäter. Genom Googles logik borde det inte heller vara möjligt att svara olika, eftersom nästa del av enkäten baserar sig på hur man svarat i föregående frågor. Med andra ord har jag inte hittat någon logisk och rimlig förklaring till varför detta har skett. Detta har hänt på några olika frågor. Dock har jag valt att bortse från detta, för att få arbetet att gå framåt. Dessutom har skillnaden i procentenheter varit så liten mellan de olika svaren, att konklusionerna inte påverkas i någon högre grad.

Jag har under arbetsprocessen även hittat ett helt ologiskt svar, som antyder att respondenten har varit oseriös. Detta svar togs bort innan analysen inleddes. Det här visar att Googles logikfunktion inte är vattentät, och att det trots logiken möjlighet att svara ologiskt.

Det som jag själv upplevde som svårast under hela arbetsprocessen var att besluta hur svarsanalysen skulle genomföras och avgränsas. Mängden kombinationsmöjligheter var till en början lite överväldigande, och det var inte helt enkelt att komma överens med Excel inledningsvis. Kanske denna initiala förvirring i analysprocessen var med och bidrog till ovan nämnda felaktigheter i vissa beräkningar.

8.7 Kliniska implikationer och framtida fortsättning

Min förhoppning är att IRO kan dra nytta av detta arbete och eventuellt ta i bruk de förslag som presenteras i avsnitt 7.1.3. I framtiden vore det intressant att se en fortsatt uppföljning på om och hur användandet av räddningsappar eventuellt har förändrats över några år. Som en fortsättning på detta arbete ser jag gärna en framtida utredning om hur IRO bäst skulle rikta in sin marknadsföring för att etablera sig mer hos allmänheten.

KÄLLOR

- Agerskov, M. o.a., 2015. *Public Access Defibrillation: Great benefit and potential but infrequently used*. El Sevier - Resuscitation, Juli, Volym 96, s. 53-58.
- Arcada, 2020, *God vetenskaplig praxis i studier vid Arcada*. Tillgänglig: https://start.arcada.fi/system/files/media/file/2019-06/god_vetenskaplig_praxis_i_studier_vid_arcada.pdf Hämtad 6.2.2020
- Baruch, A., May, A. & Yu, D., 2016. *The motivations, enablers and barriers for voluntary participation in an online crowdsourcing platform*. Elsevier, Augusti, Issue 64, s. 923-931.
- Berglund, E. o.a., 2018. *A smartphone application for dispatch of lay responders to out-of-hospital cardiac arrests*. Elsevier, Januari, Volym 126, s. 160-165.
- Caputo, M. L. o.a., 2017. *Lay persons alerted by mobile application system initiate earlier cardio-pulmonary resuscitation: A comparison with SMS-based system notification*. El Sevier - Resuscitation, Mars, Volym 114, s. 73-78.
- Djurfeldt, G., Larsson, R. & Stjärnhagen, O. 2010. *Statistisk verktygslåda – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur
- Eisenberg, N., 2006. *Handbook of child psychology*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc..
- Ejlertsson, G., 2005. *Enkäten i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Henricson, M., 2012. *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. Studentlitteratur.
- IDGs ordlista över it-termer, 2018. Tillgänglig: <https://it-ord.idg.se/ord/applikation/> Hämtad: 27.11.2018
- International Rescue Organisation, 2018. Tillgänglig: <https://www.rescueorg.com/> Hämtad: 27.11.2018
- Jacobsen, D., 2007. *Förståelse, beskrivning och förklaring: introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Studentlitteratur.
- Jung, J., Chan-Olmsted, S. & Kim, Y., 2013. *From Access to Utilization: Factors Affecting Smartphone Application Use and Its Impacts on Social and Human Capital in South Korea*. Sage Publications, 90(4), s. 715-735.

- Kenrick, D., Neuberg, S. L. & Cialdini, R. B., 2014. *Social Psychology: Pearson New International Edition*. Essex: Pearson Education Limited.
- Krebs, D. & Miller, D., 1985. *Altruism and aggression - Handbook of Social Psychology*. New York: Random House.
- Latane, B. & Darley, J., 1970. *The Unresponsive Bystander: Why Doesn't He Help?*. New York: Apple-Century-Crofts.
- Lee, H. S., Taek, G. K. & Ji, Y. C., 2012. *A Study on the Factors Affecting Smart Phone Application Acceptance*. IPEDR, Volym 27, pp. s. 27-34.
- Mansnerus, S., 2020. *IROs statistik.*, Mejlkorrespondens. 12.2.2020.
- Nilsson, B., 2015. *Socialpsykologi - teorier och tillämpning*. Stockholm: Liber Ab.
- Pijls, R. W., Nelemans, P. J., Rahel, B. M. & Gorgels, A. P., 2016. *A text message alert system for trained volunteers improves out-of-hospital cardiac arrest survival*. *El Sevier - Resuscitation*, Juni, Volym 105, s. 182-187.
- Ringh, M. o.a., 2015. *Mobile-Phone Dispatch of Laypersons for CPR in Out-of-Hospital Cardiac Arrest*. *The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE*, Juni, 372(24), s. 2316-2325.
- Rumsfeld, J. S. o.a., 2016. *Use of Mobile Devices, Social Media, and Crowdsourcing as Digital Strategies to Improve Emergency Cardiovascular Care - A Scientific Statement From the American Heart Association*. *Aha Journals -Circulation*, Volym 134, s. 87-108.
- Svenska rådet för hjärt- och lungräddning, 2018. Tillgänglig: <https://www.hlr.nu/om-hjartstartare/> Hämtad: 27.11.2018
- Trost, J., 2012. *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur AB.

Faktorer som påverkar användningen av räddningsappar

Hej, och tack för att du har tagit dig tid att klicka på länken till den här enkäten! Innan du fortsätter, ber jag dig vänligen att läsa igenom denna informationstext.

- Vad är detta? Den här enkäten ingår i mitt examensarbete vid förstavårdslinjen (akutsjukvård) vid yrkeshögskolan Arcada i Helsingfors. Jag skriver mitt examensarbete i samarbete med räddningsappen IRO (International Rescue Organization). Vår gemensamma förhoppning är att resultatet från mitt arbete ska komma till nytta för dem.
- Vad är syftet med enkäten? Att utreda vilka faktorer som påverkar ibruktage och användande av räddningsappar hos allmänheten.
- Vem får svara på enkäten? Alla som äger/använder en smarttelefon och/eller surfplatta.
- Vad är viktigt att veta innan jag börjar svara? Att deltagandet i den här studien är helt och hållet frivilligt och anonymt. Du kan när som helst avbryta, utan att behöva ange varför. Enkäten tar 5-10 minuter att svara på.

Tusen tack för att du tar dig tiden att göra detta. Det är av stor nytta för mig, IRO och (på sikt) hela samhället!

Med vänlig hälsning, Linnea Mattsson

***Obligatorisk**



1.1 Äger du en smarttelefon och/eller en surfplatta? *

Ja, en smarttelefon.

1.2 Hur gammal är du? *

- 5-10 år
- 11-15 år
- 16-20 år
- 21-30 år
- 31-40 år
- 41-50 år
- 51-60 år
- 61-70 år
- 71-80 år
- Över 80 år

1.3 Vilket kön är du? *

- Kvinna
- Man
- Annat

1.4 Arbetar, studerar eller har du arbetat inom hälso- och sjukvården? *

- Ja, jag har arbetat/arbetar eller studerar inom vården.
- Nej, jag har inte arbetat eller studerat inom vården.

1.5 Kryssa i det/de alternativ som stämmer in på dig. *

- Jag är med i en frivillig brandkår.
- Jag är med i en frivillig hjälp- /räddningsorganisation.
- Jag arbetar som/studerar till polis eller brandman.
- Inget av ovan nämnda alternativ stämmer in på mig.

1.6 Har du någon form av sjukvårdsutbildning eller har du gått en första hjälpenkurs? *

- Jag arbetar inom hälso- och sjukvården.
- Jag har gått en första hjälpenkurs.
- Jag har ingen sjukvårdsutbildning.

1.7 Vilket påstående passar bäst på ditt nedladdande av appar? *

- Jag känner mig säker på hur jag laddar ner appar (från t.ex AppStore eller Playbutik).
- Jag är osäker på hur jag laddar ner appar (från t.ex AppStore eller Playbutik).

1.8 Vilket påstående passar bäst på ditt användande av appar? *

- Jag använder olika sorters appar, både nöjesappar (Instagram, Facebook osv) och nyttoappar (bank, transport, väder osv).
- Jag använder främst nyttoappar (bank, transport, väder osv).
- Jag använder främst nöjesappar (Instagram, Facebook osv)
- Jag använder inte appar.

1.9 Vad stämmer bäst in på din attityd till räddningsappar? (T.ex. 112 Suomi, IRO, Heartrunner, Sms-livräddare osv.) Du kan välja flera alternativ. *

- De är ett komplement till att ringa nödcentralen. Jag är medveten om att de aldrig ersätter att ringa 112, men de har potential till att göra nytta.
- Jag är orolig för att appar på sikt kommer att ersätta det allmänna nödnumret 112.
- Jag anser att det inte är nödvändigt att blanda in appar i nödsituationer.
- Jag skulle önska mer och tydligare information om syftet och användningen av den här typen av appar
- Övrigt: _____

1.10 Vilket påstående passar bäst gällande ditt användande av räddningsappar? (T.ex. 112 Suomi, IRO, Heartrunner, Sms-livräddare osv.) *

Jag har en eller flera räddningsappar och är medveten om när/hur jag kan använda dessa. ▾

Nästa

2.1 Denna fråga är riktad till dig som inte har några räddningsappar. Vilken eller vilka orsaker gör att du inte har några räddningsappar? (du kan kryssa i flera)

- Jag har inte vetat om att de finns.
- Jag har inte förstått syftet med dem.
- Jag känner mig osäker på om jag skulle använda dem i en nödsituation.
- Jag har vetat om att de finns, men inte laddat ner någon av dem.
- Jag är inte intresserad av att ha den här typen av appar.
- Övrigt: _____

Bakåt

Nästa

3.1 Dessa frågor är riktade till dig som redan har någon räddningsapp nedladdad.
Hur fick du reda på att appen fanns?

- Jag hörde om den via mitt jobb inom hälso- och sjukvården.
- Jag hörde om den via någon frivilligorganisation eller brandkår.
- Jag läste om den i nyheterna.
- Jag såg den via sociala medier.
- Övrigt: _____

3.2 Vilken/vilka var de främsta orsakerna till att du laddade ner räddningsappen?
Du kan välja flera alternativ.

- Jag tycker den här typen av appar är viktiga och vill gärna vara med och bidra enligt bästa förmåga.
- Jag skulle känna mig tryggare i en nödsituation om jag skulle kunna tillkalla hjälp före ambulansen kom till platsen
- Övrigt: _____

Hur väl stämmer följande påståenden in på din åsikt? (1 =instämmer inte alls, 5 = instämmer helt och hållet).

3.3 "Jag tycker det känns solidariskt mot mina medmänniskor att ha en sådan här app nedladdad"

1 2 3 4 5
Instämmer inte alls. Instämmer helt och hållet

3.4 "Jag känner en form av samhörighet med övriga app-användare även om de är okända människor."

1 2 3 4 5
Instämmer inte alls. Instämmer helt och hållet.

3.5 "Jag tror mitt intresse för appen hade ökat om jag skulle få kontinuerliga uppdateringar från appens grundare (t.ex. om statistik och nyheter)."

1 2 3 4 5
Instämmer inte alls. Instämmer helt och hållet.

3.6 "Det är svårt att veta när jag bör larma via appen."

1 2 3 4 5
Instämmer inte alls. Instämmer helt och hållet.

3.7 "Jag identifierar mig som medlem i en grupp av hjälpsamma människor."

1 2 3 4 5

Instämmer inte alls.

Instämmer helt och hållet.

Bakåt

Nästa

Bra jobbat - några frågor till!



Dessa påståenden kan du svara på oberoende om du har en räddningsapp eller inte. (1 =instämmer inte alls, 5 = instämmer helt och hållet)

4.1 "Både individen och samhället drar nytta av att använda sådana här appar." *

1 2 3 4 5

Instämmer inte alls.

Instämmer helt och hållet.

4.2 "Jag skulle förmodligen känna en form av socialt ansvar att ingripa i en nödsituation. En räddningsapp känns som ett bra verktyg till detta." *

1 2 3 4 5

Instämmer inte alls.

Instämmer helt och hållet.

4.3 "Det känns bra att kunna göra en insats enbart genom att trycka på en larmknapp i en räddningsapp." *

1 2 3 4 5

Instämmer inte alls.

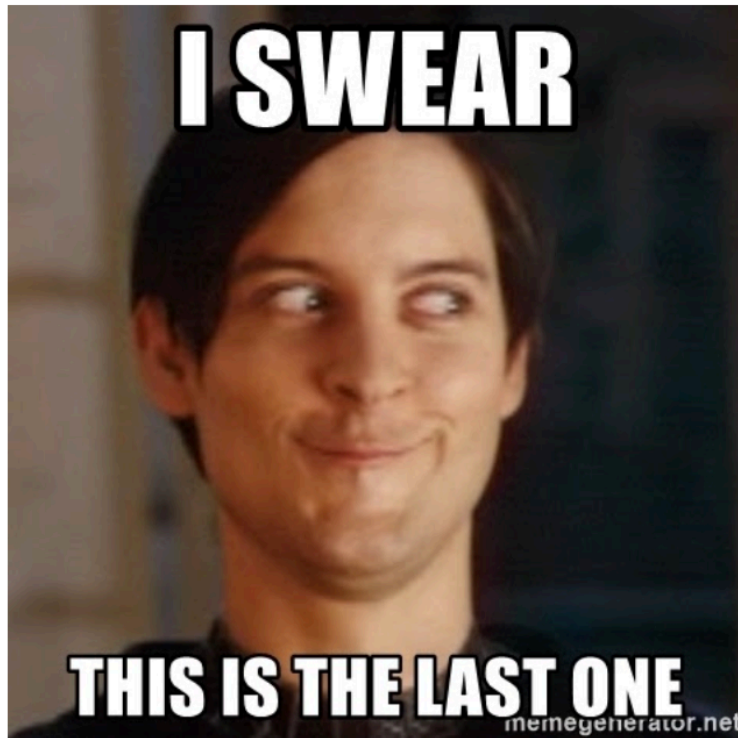
Instämmer helt och hållet.

4.4 "Jag anser mig vara en hjälpsam person." *

1 2 3 4 5

Instämmer inte alls.

Instämmer helt och hållet.



4.5 Denna fråga gäller stadsmiljö/tätorter. Om du som frivillig hjälpare skulle få ett larm om en olycka/nödsituation i din närhet, hur långt skulle du vara villig att förflytta dig för att komma dit? Med andra ord, vad vore en rimlig sträcka för att motta larm? *

- 0- 500 meter
- 500-1000 meter
- 1000-1500 meter
- Över 1500 meter
- Övrigt:

4.6 Denna fråga gäller landsbygd och skärgård. Om du som frivillig hjälpare skulle få ett larm om en olycka/nödsituation i din närhet, hur långt skulle du vara villig att förflytta dig för att komma dit? Med andra ord, vad vore en rimlig radie för att motta larm? *

Upp till 500 meter

500 - 1000 meter

1000 - 2000 meter

2000 - 3000 meter

3000 - 4000 meter

4000 - 5000 meter

Över 5000 meter

Övrigt: _____

Tusen tack för din medverkan! Glöm inte att skicka in formuläret via knappen här under bilden. Ha en riktigt fin dag!



Bakåt

Skicka